

ABONAMENTUL:
 Pe un an . . . 28.— Cor.
 Pe jumătate an 14.—
 Pe 3 luni . . . 7.—
 Pe o lună . . . 2.40

Pentru România și străinătate:
 Pe un an . . . 40.— franci

Telefon
 pentru oraș și înforbar
 Nr. 750.

REDACTIA
 și ADMINISTRAȚIA
 Strada Zrinyl N-rul 1/a

INSERTIUNILE
 se primesc la administrație.

Mulțămite publice și Loc
 deschisă costă șirul 20 fl.

Manuscrisurile nu se în-
 napolază.

ROMÂNUL

Românii macedoneni și războiul balcanic Datoria României.

— Interview cu dl Dr. Leonte, președintele Societății de Cultură Macedo-Română. —

Printre schimbările care le va aduce războiul balcanic peste Dunăre este mai ales una care nu poate lăsa indiferent pe nici un român. Este cea privitoare la situația ce se va crea fraților noștri din Macedonia. Știm că de câțiva ani acești frați duc un trai cu deosebire de greu din cauza persecuțiilor propagandei eleniste, care a înarmat cete de bandiți spre a face pe aromâni, prin măceluri și jafuri, să renunțe la naționalitatea lor. Acestor bande s'au adougat acum, în urmă după încheierea înțelegerii balcanice, și cele bulgare care până atunci nu au arătat o dușmănie hotărâtă față de români. Frații noștri din Macedonia au rezistat cu cea mai mare tărie acțiunii bandelor, păstrând o atitudine loială față de statul turc, în existența căruia vedeau o garanție a dezvoltării lor naționale.

Acum însă, când acest stat se prăbușește sub loviturile grele ale aliaților, când aceștia sunt stăpâni pe toate ținuturile, unde sunt așezați români macedoneni, este natural ca situația acestora să fie cât se poate de grea în prezent și foarte îngrijitoare în ce privește viitorul.

Spre a putea oferi cititorilor „Românului” lămuriri din cele mai competente în această privință, ne-am adresat d-lui Dr. Leonte președintele Societății de Cultură Macedo-Română din București, rugându-l să ne acorde un interview.

Dl Dr. Leonte ne-a primit cu cea mai mare bunăvoință. D-sa ne-a spus că citește „Românul” cu mare plăcere și că apreciază foarte mult „acest ziar serios” care se interesează și-și ține în curent cititorii cu toate chestiunile românești. Ne-a mai spus să simte o adevărată plăcere a da lămuriri fraților din Ardeal care cunosc pe aromâni, după activitatea unor bărbați ca Șaguna, Gojdu, Mocioni ș. a. și care astfel își pot da mai bine seamă de ceea ce ar pierde neamul nostru dacă s'ar încuviința nimicirea lor.

După acestea am trecut la obiectul convorbirii noastre care a decurs precum urmează:

— Ce urmări credeți că va avea, dle doctor, războiul balcanic pentru români din Macedonia?

Pentru elementul român din Macedonia a sunat un ceas hotărâtor. De ceasul acesta va atârna dacă ultimele grupulețe latine care mai amintesc stăpânirea de altă dată a poporului roman acolo, vor continua să mai trăiască reprezentând superioritatea rasei lor

nobile, ori vor fi gătuți în favoarea slavilor și a grecilor. Căci dacă lucrurile se lasă la bunul plac al actualilor aliați, putem pune de pe acum cruce deasupra românilor macedoneni. Aceasta o știu din experiența trecutului. Sunt vre-o zece ani de zile, de când actualii aliați întrețin bande, pentru exterminarea acelor care nu fac parte din naționalitatea lor și în special a românilor macedoneni. Chiar acum în timpul războiului, când neutralitatea României le prinde atât de bine, bandele lor s'au datat la acte de violență împotriva aromânilor. Liberalismul lor și declarațiile lor că voesc să dezrobească neamurile subjugate, seamănă întocmai cu cele ale ungarilor dela 1848. Ungurii voiau libertatea dar numai pentru maghiari, dacă Românii de sub coroana Sfântului Ștefan voiau să se bucure de binefacerile ei trebuiau să se facă Unguri. Astfel stau lucrurile și cu aliații balcanici. Luptă pentru dezrobirea naționalităților dar numai pentru naționalitățile lor. Intru cât privește pe români, dacă lucrurile s'ar petrece după voia lor, ne putem aștepta la o asupra pe lângă care destrăbălarea administrației turcești, era o adevărată fericire.

— Dar care sunt nădejile românilor. Ce au de gând să facă în aceste împrejurări. S'au luat vre-o măsură în această privință?

Speranța românilor macedoneni stă în ceea ce va întreprinde România și în opinia publică civilizată care nu este de admis că va înlocui actuala toleranță turcească printr' o asuprire organizată așa cum o practică grecii față de românii din Tesalia, bulgarii față de cei din Bulgaria și sârbii față de cei din regiunea Timocului în Serbia. Românii macedoneni dela sine au făcut tot ce le-a stat în putință spre a-și afirma voința de a trăi ca români. Au fost amenințați cu exterminarea și cu pustiirea averilor lor, s'au lăsat măcelăriți, și-au văzut avutul, distrus dar au continuat cu o hotărâre și mai mare să-și afirme credința lor românească. Acum în urmă, cu izbucnirea războiului, deși nu sperau nici un interes de ordin material dela statul turc și cu toate că, în calitate de creștini, împărțesc și ei aceleași resentimente față de turci, pe care le au toate populațiile creștine, ei au trecut peste toate acestea și au mers să-și facă datoria în război fiind singurii creștini cari nu au dezertat. Aceasta numai pentru convingerea că existența Turciei oferă o garanție pentru libera lor conservare în viitor.

Fată cu complexitatea mare a primejdii lor de astăzi, însă, ei nu pot face nimic. Nu pot face nimic pentru că nu sunt destul de bine organizați.

— Nu este acolo dle doctor o mișcare naționalistă cu conducători? Nu este aceasta suficient organizată?

Mișcarea lor se prezintă în condiții excepțional de nefavorabile. În Turcia nici o naționalitate nu se poate constitui legal decât

prin ajutorul autonomiei religioase. Această autonomie au reclamat'o aromânii timp de 50 de ani, ea nu s'a înfăptuit nici până astăzi. Dacă ar fi obținut'o până acuma, era să însemne un fapt cu care viitorii stăpânitori ai Macedoniei aveau să conteze. Unitatea elementului aromân pe baze culturale religioase era să le fie asigurată căci li-ar fi fost greu acelor cari ar fi succedat turcilor să-și silensească a-și părăsi biserica lor și cultul cu limba românească. Acuma însă aromânii sunt într'o stare absolut chaotică. Lipsa acestei autonomii religioase a prejudiciat și asupra mișcării lor naționale. Inchipuți-vă la d-voastră în Ardeal ce-ar fi fost, dacă în loc de 3 și jumătate milioane de români ați fi fost numai câteva sute de mii care din moși strămoși să nu fi posedat o ierarhie națională ci ar fi fost înglobați, de pildă, în biserica sârbă cetind în școli și în biserici sârbeste. Cum s'ar fi putut înjgheba o organizație culturală în afară de biserică? N'ați fi putut alcătui frumosele fundații câte le aveți, printr' o naționalitate românească nu ar fi avut cum să posede și să administreze averi, neavând personalitatea morală, pe care acuma o are prin biserică.

Lipsită de avantajile organizării bisericesti, mișcarea românilor macedoneni a rămas ceva hibrid care nu are cum să reziste unei dezmembrări politice a elementului macedo-român.

Speranța aromânilor deci stă acuma numai în România care de 50 de ani face jertfe materiale însemnate pentru asigurarea dezvoltării lor naționale.

— Ce poate face România pentru dâșii?

Nu cunosc intențiile guvernului român în această privință. Cred, însă, că va putea obține garanții de asemenea natură încât să nu mai fie vorba de persecutarea lor în viitor spre a-i sili la desnaționalizare. De altfel, în situația aceasta sunt și albanezii, popor compact și inrudit cu românii, cu care au comun același fond tragic altoit cu aceiași influență etnică romană, după cum dovedește istoria și lingvistica. Acestor două neamuri li s'ar putea crea o soartă comună. Iată — continuă d. Dr. Leonte arătându-mi o chartă — în ținuturile locuite de români și de albanezi nici unul din elementele celor trei state coalizate nu are vre-o preponderanță numerică. Toată jumătatea de vest a Turciei, afară de părțile dela nord est, formează un teritoriu în care majoritatea relativă o formează albanezii, după dâșii vin musulmanii care ca origini etnice sunt de mai multe rase dar ca simțire formează o singură unitate, care nu se va putea nici odată împăca cu actualii ei dușmani grecii, bulgarii și sârbii, în al treilea rând vin românii macedoneni și apoi bulgarii. Grecii nu sunt decât câteva mii. Dacă puterile europene voesc să stabilească pacea cu tot dinadinsul în Balcani nu vor permite ca acest bloc

de români, albanezi și musulmani formând cu toții o majoritate covârșitoare să fie sfârșit de statele coalizate și oprimat naționalicește.

Aici se poate institui un regim special, în care fiecare naționalitate se va putea desvolta liber, asigurându-se, astfel, definitiv pacea, care nu poate să existe decât cu condiția, ca să nu mai existe neamuri asupritoare și neamuri asuprite.

Punându-se în serviciul acestei idei, România, va putea obține nu numai condițiile cele mai prielnice pentru viitoarea dezvoltare a fraților noștri, dar va reprezenta și o idee de civilizație și de umanitate pe care o va sprijini toată lumea civilizată.

Totuș, chiar dacă această soluție nu se va admite, sunt alte căi pe care se poate ajunge la ocolirea unei crime atât de odioase cum ar fi cea a jertferei celor două elemente, români și albanezi, cari au cele mai vechi drepturi în Peninsula balcanică și ale căror aptitudini superioare pentru cultură și civilizație sunt în chip atât de strălucit dovedite.

Europa nu trebuie să uite că elementul român din Turcia a fost singurul care a stat constant în serviciul păcii păstrând cea mai liniștită atitudine cât timp bulgarii, grecii și sârbii se întreceau în isprăvi de banditisme care de care mai fioroase. Dacă opera ce va lua ființă va fi o operă de dreptate ea va trebui să asigure libera dezvoltare a fiecărui neam și aceasta se poate face, oricare a fi formațiunea în care ar intra aceste elemente. Pentru aceasta n'au decât să se inspire dela administrația austriacă și dela cea elvețiană.

În orice caz românii macedoneni nu au altă speranță pentru asigurarea existenței lor decât în energia ce va deslășura România și în modul cum va ști să-i apere.”

Cu aceste cuvinte convorbirea noastră luă sfârșit și m'am retras mulțumind încă odată pentru distinsa atenție ce a binevoit să acorde reprezentantului „Românului”.

C. N. Longinus.

Notă. Persoana dlui Dr. Leonte și activitatea d-sale nefiind destul de bine cunoscută cetitorilor noștri pentru a se aprecia adevărata importanță a declarațiilor d-sale, vom da câteva lămuriri:

Dr. Dr. Leonte unul dintre cei mai iluștri medici practicieni ai României este și un bărbat politic de frunte al partidului conservator. În parlamentul, nu de mult dizolvat, d-sa a fost senator. Pe terenul politic însă activitatea d-sale s'a exercitat de predilecție pe terenul cauzei macedo-române, d-sa fiind macedonean de origine și de vre-o 15 ani necontenit presedinte al celei mai mari instituții de cultură a românilor macedoneni: „Societatea Macedo-română. În această din urmă calitate d-sa desfășură o activitate și o energie extraordinară. A făcut din Societatea macedo-română una din cele mai puternice societăți culturale din Tară. Societatea are un palat al ei propriu împarte numeroase ajutoare bănești pentru cultura românilor macedoneni și construște în fiecare an câte un local de școală în Macedonia. Prin solitudinea neobosită ce d-sa arată intereselor macedo-române în toate direcțiile d-sa și-a asigurat locul cel mai de frunte în mișcarea macedo-română din Tară și de peste Dunăre fiind șeful necontestat al ei, fiind consultat de toate guvernele.

Lată de ce cuvintele d-sale îmbracă în acest moment o deosebită autoritate.

Bugetul ministerului de agricultură. Comisia de finanțe a camerei ungare a ținut Sâmbătă după amiază la orele 5 o ședință, în care s'a desbătut bugetul ministerului de comerț și după o scurtă discuție s'a primit în întregime. S'a hotărât apoi ca proxima ședință să se convoace pe astăzi, la orele 6 seara, când se vor pune în discuție bugetul ministerului de justiție și al ministerului de interne.

Șeful statului major al armatei austro-ungare în Budapesta. Generalul Schemua șef al statului nostru major a petrecut Sâmbătă câteva ore în Budapesta. Prezența lui în capitala ungară a produs o vie agitație în populațiunea orașului. Se știe că venirea lui Schemua la Budapesta înseamnă apropiata mobilizare a armatei comune. Oficiul guvernamental, „Budapesti Tudosito” scrie în numărul-i mai proaspăt că svornurile de mai sus sunt cu totul neintemeiate.

Audiențe. Din Budapesta se anunță că Sâmbătă la 9 a. m., Maj. Sa împăratul a primit în audiență privată pe ministrul de externe, contele Berchtold, cu care a conferat timp îndelungat, iar după amiază în audiență extraordinară pe ambasadorul german din Viena, Tschirsky — Bögendorff.

Tot Sâmbătă între orele 12 și jumătate și 2 și jumătate s'a ținut în apartamentele ministrului de externe al palatului regal din Buda un consiliu, la care au luat parte afară de ministrul de externe contele Berchtold, ministrul de război Auffenberg, prim-ministrul Lukács și șeful statului major, Schemua.

Contele Apponyi e iarăș strașnic

— Dela corespondentul nostru special. —

Viena, 8 Noembrie.

(Y-n) Nu e de mult când patrioții dela Budapesta născociră o teorie care să le permită a se da drept prietini buni a României fără a-și nega atitudinea ostilă față de românii din Ungaria. Anumite cercuri căutaseră relații cu cei de pe acelaș nivel din regatul român, era pusă în vedere o comunicație intimă peste Carpați, și se vorbea foarte frumos despre România și Românii din regat, pentru a lovi apoi în noi cei de dincoace care nici nu suntem alta decât „valahi”. Desigur își aduc mulți aminte că au întâlnit Maghiarii ce se țin de oameni culți care le ziceau în față că numirea de român nu le compete decât celor din Tară, noi suntem numai oláh.

Firește, peste petirile lor a răsbit idea unității culturale a Românilor. Nu s'a găsit Român bun în România care să poată fraterniza cu ceice acasă sunt călăii unui popor de acelaș sânge nu mai puțin românesc și în apelativul batjocoritor de oláh.

S'au pălit deci semnele de dragoste pornite dela Budapesta spre București. Astăzi distanța pare a fi atât de mare, încât matorii șovinști sunt orbi (ori se prefac) și față de raporturile politice consacrate care leagă laolaltă cele două state, regatul român și monarhia austro-ungară.

S'a văzut aceasta din atitudinea lor și a presei maghiare inspirate de ei, cu ocaziunea expozeului contelui Berchtold.

Spuse între împrejurări cum nu pot fi mai grave, cuvintele ministrului de externe al monarhiei au fost extraordinar cumpenite. Expozeul său din urmă a culminat în declarația că monarhia austro-ungară dacă n'are interes teritorial nemijlocit, se interpuce hotărât pentru interesul evident al României.

În comentariul ce a făcut la expozeu presa maghiară, obicinuită a omite orice ar putea fi spre avantajul românilor, totuș n'a putut sări peste acest pasagiu. Și, cum era de așteptat, „Pesti Hirlap” și „Budapesti Hirlap”

Georges Courteline.

Nunta de aur.

Trad. de Adrian Corbul.

În rue de la Chapelle, O curte în fundul unui cub înalt de șase caturi ale cărei nenumărate ferestre sunt împodobite cu rufe puse la uscat. În catul de jos, un geam deschis în formă de pătrat descoperă loja portarului și silueta acestuia aplecat deasupra unei perechi de cisme pe cari le peticește. La unghiul drept al lojei, o ușă numerotată 100.

O pereche de cerșitori se pregătesc să cânte. Bărbatul (șaizeci de ani, cu barba încălăită de culoarea cenușei, cu degetele picioarelor vag deslușite prin ruptura încălțăminteii) întinde, apoi încearcă cu un deget expert, coardele ghitarei lui.

Femeia (fără de vârstă: patruzeci ori șai-zeci și cinci de ani; pieptul uscat ca o scândură, și învălătată într-o bluză dezolantă, ale cărei margini atârnă, sfâșiate) întreabă cu privirea-i resemnată golul cel negru al ferestrelor.

Bărbatul:

Fie-vă milă, Domnilor și Doamnelor, de niște sărmani lucrători fără de lucru, încărcăți cu o familie numeroasă, și cari sunt siliți să-și ceară pâinea carității publice, Domnilor și Doamnelor avem nouă copii în fașe, afară de proprietarul casei....

Femeia (șoptind):

Cum ai spus?... Afară de proprietarul casei?

Bărbatul (acelaș joc):

Tacă-ți gura. Știu eu ce spun.

Femeia (acelaș joc):

Ești beat. Ești beat.

Bărbatul (acelaș joc):

Tacă-ți ileanca, n'auzi?... Carnaesi!... (Tare) afară de proprietarul casei care ne amenință că ne dă afară. Vedeți, Domnilor și Doamnelor (El fixează asupra femeii privirea încărcată de ură a unui om insultat pe nedrept și pe care împrejurările îl pun în imposibilitate de a-și spăla cinstea vestejită) ...cât de grozavă e starea noastră. E demnă de plâns!

Femeia:

Cu lacrimi ferbinți.

Bărbatul:

De aceea vom cânta...

Femeia:

....Nunta de aur”...

Bărbatul:

...Romantă...

Femeia:

...În versuri...

Bărbatul:

...Cuvinte de Victor Hugo...

Femeia:

...Muzica de Richard Wagner...
(Își acordează amândoi instrumentele).

Bărbatul (cu degetele la ghitară):

Sol! Sol! Sol! (aparte, ridicând din umeri)...
Beat!

Femeia (cu degetele pe mandolină):

Do! Do! Do!... (aparte) Afară de proprietarul casei!

Ambii (laolaltă):

Mi, sol, do! Mi, sol, do, Do! Do!

Bărbatul:

Întâiul cuplet!

Femeia:

Lată în sfârșit ziua cea sfântă,
Sfântă pentru inimă și pentru amintire
Care vede înflorind a cincizecea aniversare
A unei iubiri statornice, pioase

Bărbatul:

Vai! anii fug, timpul zboară
Dar dacă iarna ne pudrează părul
Sărutul vostru a rămas acelaș!...
Inimile noastre, Jeano, au tot douăzeci de ani.

Impreună:

Vino, iubito
(Ce elipă dulce)
În livada verde

s'au declarat nemulțumite cu partea aceasta a expozeului. Or, aceste organe de publicitate ne-au calomniat de atâtea ori și cu scor-nituri atât de fără pereche, că n'am sfârși niciodată dacă ne-am apuca la polemică cu ele. Cu atât mai mult, că valoarea morală a acestor surate fînoase s'a clătinat foarte, de când s'a arătat cu ce sumă a fost astupată gura opoziționistă a lui „Budapesti Hirlap” și că „Pesti Hirlap” de aceea este atât de furios împotriva guvernului, pentru că lui i s'a oferit mai puțin decât gazetei amintite.

Fiind momentul deosebit de însemnat, au fost întrebați de un ziar din Viena și cei mai însemnați bărbați politici care este părerea lor despre expozeu. Se cuvine a accentua aici, că contrar cu observările foilor șoviniste, toți delegații maghiari cu maturitate politică s'au mărturisit de acord cu declarația contelui Berchtold despre susținerea pretențiilor statului român față de uniunea balcanică.

N'a fost întrebat însă *contele Apponyi!* Păcat mare acesta. Cum să lipsească „nobilul conte?” La ce a cutreerat el toate continentele, la ce a încercat toate convingerile, dacă acum este așa de nesocotit? Nobilul conte declară deci și el, ziua următoare, în „Die Zeit” din Viena.

„Uimire generală (!) a provocat aici partea expozeului care vorbește despre interesele României... In opinia publică a Ungariei excită neliniște mare împrejurarea că *pentru interesele nesigure ale României noi să fim încălciți eventual în complicații*”.

Cine n'a întâlnit câte un hăbăuc care te întreabă ursuz, discutând politică: Bine domnule, Dta mănânci pâine maghiară, fii deci maghiar”. De acest calibru inferior sunt și cuvintele citate ale contelui Apponyi. Dânsul nu înțelege de ce s'ar expune monarchia la complicații din cauza României. Ba se prefăce, șiretul. Căci, „om cult”, contele Apponyi știe de raportul ce există între Austro-Ungaria și România. Știe că România și ea a fost și este gata a se expune la „complicații” în interesul monarchiei (1908). Cavaler, contele Apponyi știe cum se numește un om care numai avantajii pe seama sa așteaptă

dela prietenii săi. Știe și acea, că România este de însemnătate decisivă pentru soarta monarchiei austro-ungare, și că această importanță a ei se va potența de aci înainte, după căderea Turciei, — care era și ea un razim al imperiului Habsburgic. — Contele Apponyi știe desigur și aceea că României i se fac chemări din partea Rusiei cu promisiuni cari îi deschid perspective splendide pentru un viitor de mult visat. România însă a persistat și persistă cu credință lângă aliata sa veche. Și când aceasta are și ea prilej a-și arăta odată recunoștința, contele Apponyi și soții săi protestează împotriva „complicațiilor” în care ar putea ajunge ei, vitejii, din cauza micii României.

Sunt deci proști, ori perfizi, acești oameni?

Centenarul preparandiei din Arad.

CIRCULAR

cătră toate oficiile protopresbiteriale și parohiale din eparhia româno ortodoxă a Aradului.

Cu ajutorul lui Dumnezeu se împlinesc, la 3 (16) Noembrie a. e., o sută de ani de când, prin bunăvoință împărătească și spre recunoașterea și încurajarea virtuților cetățenești ale poporului românesc din aceste părți și a nuzimțelor lui de emancipare culturală și ierarhică, s'a deschis preparandia română din Arad.

Institutul acesta este așa dar cea mai veche școală mai înaltă românească în aceste părți.

Un fior de sfântă bucurie și de legitimă mândrie trebuie să pătrundă inimile noastre, ale tuturor, acum când acest institut își împlinește cea dintâi sută de ani a existenței și a operei sale culturale.

Hărnicia celor dintâi dascăli ai acestui institut; apostolia lui Tichindeal, primul catihet preparandial, numit pentru Români „gură de de aur”; zelul învăpăiat al lui Diaconovitch-Loga și Iosif Iorgovici, cari dimpreună cu Tichindeal au pus temelile vieții sufletești a acestui institut; întărirea propagandei lor pentru legea și limba românească prin înființarea institutului teologie la anul 1822, și râvna neadormită a lui Moise Nicoară, care a bătut pe la ușile celor mari și pe la colibele celor mici deopotrivă, spre a câștiga scaunul episcopiei Aradului pentru un fiu de al ne-

mului nostru: toate aceste porniri și fapte din jumătatea primă a veacului trecut au făcut față nouă și românească vieții sufletești — bisericești și culturale — a Românilor din aceste părți. Pe urma acestor stăruințe mari, vrednice de vremea de prefacere de atunci, s'a ridicat, frumos și impunător în aceste părți, curentul de redesteptare, încununat mai întâi prin câștigarea scaunului episcopiei Aradului pentru Români, apoi prin totala despărțire ierarhică a bisericii noastre de Sârbi tocmai cu însemnatul ajutor al episcopiei românești a Aradului. Rodul acelor silințe este și faptul, că tocmai părțile ungurene și bănățene, cuprinse în brațele acestui curent de redesteptare națională, au înființat mai din vreme și cele mai multe școli românești și așezăminte culturale.

Avem așa dar cu toții motiv de a prăznuii cu evlavie centenarul dela înființarea preparandiei noastre de aici, mai ales când cu toții știm, că amintitul curent de progres cultural românesc al acestor părți a pornit deodată și a crescut paralel cu preparandia noastră, care, ca unca școală românească din vremurile de mai înainte în aceste părți, a împlinit — pe lângă chemarea sa de a providea școalele sătești cu învățători — încă și o mare apostolie culturală românească.

Numele vrednicilor apostoli dintâi ai acestui institut au fost înălțate încă de mult în slava simțirii și gândirii românești de pretutindenea. Cu atât mai vărtos trebuie să ne inspirăm de ideile și de opera lor noi, cei de azi, cari am primit curata lor moștenire sufletească spre a o transmite urmașilor noștri.

De aceea, amăsurat hotărârilor Sinodului nostru eparhial și ale Consistorului nostru și în consonanță cu datorințele noastre ale tuturor — ale clerului și poporului deopotrivă — de a face ca serbarea aceasta să se ridice la datorita sa importanță, — iată, prin această scrisoare a Noastră, batem cu insistență la poarta inimei fiecăruia din frații Noștri în Domnul și la fiii Noștri duhovnicești, îndemnându-i, îndatorindu-i și așteptându-le tuturor deopotrivă, să facă spre acest scop tot posibilul pentru realizarea celor dispuse mai jos.

Unul din cele mai vrednice lucruri ar fi, dacă preoțimea și învățătorimea noastră ar participa la serbările centrale din loc dela 3 (16) Noembrie a. e., în număr cât mai mare conform și invitației speciale, ce s'a trimis tuturor preoților și învățătorilor din dieceză.

Dacă însă unul ori altul din cei onorați de cătră institutul preparandial prin invitații personale ar fi împiedecați de a participa la festivitățile centrale, ar face lucrul cel mai bun, ca o noarea de invitat la acest duhovnicesc ospăț al culturii noastre să și-o resemperie cel puțin cu prețul cheltuielilor de drum economizate, cu atât mai vărtos, că asemenea și alte dăruiri sunt destinate a eterniza memoria lui Dimitrie Tichindeal

Să ne plimbăm
Vino, ah! vino!
Aerul e parfumat
Totul ne invită
Să ne iubim.

(Riturnelă pe gitară și pe mandolină, în răstimpul căreia cei doi cersitori, impasibili în aparență, schimbă, fără să se privească, dialogul următor):

Bărbatul (șoptind):

Și așa, hai? ai obrazu să zici de mine că-s cherchelit!

Femeia (șoptind):

Firește, că ești cherchelit.

Bărbatul (șoptind):

Sunt cherchelit?

Femeia (șoptind):

Da, ești cherchelit!

Bărbatul (șoptind):

Ah!... sunt cherchelit! Apoi lasă dacă e așa, o să-ți arăt eu acasă dacă-s cherchelit ori ba. — Putoare!

Femeia (șoptind):

...Tâmpitule.

Bărbatul (șoptind):

...O să-ți astup gura cu pumnul...

Femeia (șoptind):

...Mâncate-ar vermii...

Bărbatul (șoptind):

...O să mănânci tu un picior în... dos.

Femeia (șoptind):

Zi mereu că bine spui.

Bărbatul (șoptind):

Huideo!... Șandramat...

Femeia (șoptind):

Ocna!

Bărbatul (șoptind):

Holeră!

Femeia (șoptind):

Puchinosule!

Bărbatul (șoptind):

Ci ho! la seama.... (Tare) Do, mi, sol, do!

Femeia:

Sol! Sol! Sol!

Bărbatul:

Mi, sol, do, mi!

Femeia:

Mi, mi, mi! (Șoptind) Botosu' dracului.

Bărbatul (șoptind):

Stârpitură! (Tare). Al doilea cuplet!

Femeia:

In zadar anii fugind ca niște elipe
De cincizeci de ori ne-au bineevântat iubirea
Acelaș foc ce-mi arde în inimă
Pune pe frunte-mi sfiiala de altă dată.

Bărbatul:

Ci vino dar, curioasă magiciană
Îmbată-mi ochii de farmecul iubirei
Roșind să-mi strângi mâna cu mâna ta duioasă
Inimile noastre! Jeano, au tot douăzeci de ani.

Impreună:

Vino, sireno
Ca altă dată
Vino, regină,
Prin desis de zăvoi
Vino, tu stea
A vieții mele
Totul ne chiamă
Să ne iubim.

(Riturnela pe gitară și un joc ca cel precedent).

Bărbatul (incet):

Și ce mai nostim, că tocmai ea e biată moartă.

Femeia (incet):

Eu? Apoi ești îndrăzneț, nu-i vorbă.

Bărbatul (incet):

Cred și eu că sunt îndrăzneț. Că doar mi-a trebuit îndrăzneală nu glumă, ca să trăiesc douăzeci de ani cu o ploșniță bătrână ca tine.

Femeia (incet):

Ploșniță? Tu ești al pocit, mă, cap de măgar!

și Moise Nicoară, prin înființarea unei fundațiuni.

Atârș dăruiri să se trimită la adresa Direcțiunii seminariilor.

Pentru orientare mai deaproape aducem la cunoștință îndoșești aceea, că festivitățile jubilare de sub întrebare vor avea loc, aici în centru în ziua de Sâmbătă în 3 (16) Noembrie a. e., iar în parohii vor avea să se țină festivități în ziua de 8 (21) Noembrie a. e. la sfinții arhangheli.

Pregătirea pentru serbare și însuș serbarea centenară în parohii va trebui să se facă conform următoarelor dispoziții:

1. Fiecare conducător de oficiu parohial este îndatorat, ca în ziua de Duminică în 4 (17) Noembrie a. e. să aducă, de pe amvon, la cunoștința credincioșilor noștri, că la 8 (21) al aceluiași luni în sfânta biserică se va face pomenirea înființării mai înainte de aceasta cu o sută de ani a preparandiei noastre din Arad, și să-i invite pe credincioși a participa în număr cât de mare la sfânta liturgie din aceea zi, la parastasul, ce se va ține pentru profesorii de odinioară ai preparandiei și la festivitatea școlară, ce va fi a se ține în aceeași zi cu elevii școlii noastre populare.

2. În însuș ziua de 8 (21) Noembrie, la sfânta liturgie, la locul și timpul convenit, se vor intercala ecumeniile pentru morți și se vor pomeni pe nume profesorii decedați, al căror diptich se va publica, din partea Direcțiunii institutului preparandial, în organul diecezan.

După terminarea sfintei liturgii va trebui să se țină parastas pentru odihna sufletelor răposatilor profesori ai institutului preparandial.

Atât la sf. liturgie, cât și la parastas să se pomenescă și numele lui Moise Nicoară.

3. Indată după terminarea parastasului va trebui să se țină predică, în care să se arate înființarea institutului nostru preparandial și însemnătatea lui pentru dezvoltarea bisericească și culturală a noastră, iar ca încheiere să se apeleze la credincioșii noștri, a-și trimite băeții la învățatură la școala noastră confesională, precum și la învățatură mai înaltă pe la alte școli, neuitând de a-și trimite din băeții pe viitor și la preparandia, care acum prăznuiește o sută de ani de viață.

Preoțimea noastră va putea afla material potrivit pentru cuvântare în tractatul istoric „Institutul pedagogic rom. ort. din Arad”, care a fost trimis din partea Direcțiunii institutului preparandial oficiilor protopopești, pentru desfășurare.

4. În aceeași zi, ori imediat după sf. liturgie și după parastas, ori după amiază — după cum vor fi mai prielnice împrejurările locale — vor trebui ținute cu elevii școlii populare festivități școlare, la cari să fie invitați și părinții. — Festivitățile acestea trebuie să se înceapă cu o cuvântare

din partea învățătorului școlii (a unuia din învățători, unde sunt mai mulți la o școală), iar în cuvântare să li se explice elevilor pe scurt însemnătatea zilei. (Învățătorilor încă le poate servi spre orientare Istoricul sus provocat al institutului preparandial).

După alocuția învățătorului, va urma producția elevilor cu cântări, declamări.

Legăm la inimă și de oficiul fiecărui preot și învățător al nostru să facă tot posibilul pentru cea mai frumoasă reușită a acestor festivități prin parohii, cu atât mai vârtos, cu cât fiecare oficiu parohial va trebui să raporteze protopopului conecent, cel mult până la 30 Noembrie v. a. e. despre decursul acestor festivități, iar protopopii noștri vor avea să ne subțearnă acele rapoarte până cel mult la 15 Decembrie v. e., însoțite de eventualele lor informații și observații.

După cari am rămas în Arad la 20 Octomvrie v. 1912

cu arhierescă binecuvântare:

Ioan I. Papp, m. p.,
Episcop

Scrisoare din Germania.

Iarnă timpurie. — Războiul balcanic. — Tripla alianță și tripla alianță. — Simpatia pentru România. — O aniversare.

Lipsea, 8 Noembrie.

Pronosticul meteorologilor, că din cauza curentului de aer, care vine dinspre Mediterană și care va dura până la sfârșitul lui Noembrie menținând vremea frumoasă și o toamnă caldă și lungă, nu s'a împlinit. Din contră încă în Octomvrie ne pomenim cu zăpada și cu frigul. Cerul plumburiu ne trimite cu abundență când zăpada, când ploaie și ca să fim pe deplin mulțumiți și bătrînul Eol și-a dat drumul supușilor săi, vânturilor. Semănăturile de toamnă nu s'au putut face nici aici, după cum nu s'au putut face nici în Ungaria și nici în România.

Anul viitor o mare criză amenință piețele de bucate, ceace o să se simtă mai ales în urecarea prețului pâinii la orașele mari, căci la sate populația de jos trebuie să-și vândă bucatele de toamnă ca să-și plătească birul și nu-și poate permite luxul de-a mânca pâine bună.

Războiul, care tinde a deveni european, preocupă tot mai mult spiritele. E curios cum oameni, cari mai înainte priveau nepăsători telegramele afișate în vitrine și treceau plictisiți peste colanțele gazetelor, cari aduceau știri din Mandjuria, Maroco sau Tripolis azi pândesc după noutăți și

înaintea fiecărei vitrine cu telegrame e tumult îngrozitor din cauza mulților curioși. Cei mai mulți înșelați în așteptările lor de-a vedea pe Turci biruitori, nu-și pot explica pierderile lor continue fără să amestece mâna triplei alianțe. Oamenii, cari la începutul războiului priveau mișcările alianței balcanice ca niște svărecoale nepuțincoase ale unei omizi înainte de-a fi zdrobită de talpa unui uriaș, azi vin și laudă isbănzile aliaților și le prezintă ca niște eluțiuni naționale în contra Turciei reacționare, care nu vrea să înțeleagă glasul timpului. Ori unde mergi, încetându-te întoreci altă temă nu se discută decât războiul. Dacă e ridicol să auzi niște pacinici burghezi discutând și emițând păreri savante înaintea unei halbe de bere e cu mult mai ridicol, ca niște oameni, cari dela masa lor din redacție, fără să cunoască mai bine, sau poate nici atât, stările balcanice, după cum cunoaștem noi din China sau Hindustanul, vin să facă harta noii Europe. Și dacă ar fi măcar sinceri, dar afară de foile umoristice, cari singure nimeresc câte odată adevărul, nimic nu poți crede. De exemplu: toată presa germană la izbucnirea războiului era de partea Turciei, azi când natural că ar trebui să fie tot pe partea ei, mai ales că și demnitatea omenească cere să fii de partea celui mai slab, azi laudă isbănzile aliaților și aruncă batjocură asupra Turciei. E foarte indulgentă hârția și timpurile tulburi sunt cele mai bune, ca să serii necontrolat.

Presa germană jubilează. Zi de zi citești, că tripla alianță, prin urmare și Germania, numai câștiga poate, iar tripla alianță numai pierde. În caz că steagul alb, întins de Turci, e primit și strigătul lor de pace ascultat de marile puteri, conflictul se tranșează fără să se aștepte declararea de învins și învingător și se menține status-quo-ul, încredințându-se Poarta cu efectuirea grabnică a reformelor promise. În cazul acesta Rusia nepuținându-și asigura libera trecere prin Dardanele, va reveni la prima dorință de a-și deschide cale prin nordul peninsulei Scandinave spre piața Europei, care azi nu mai e Mediterana ci Atlanticul. Înainte de a ajunge însă la ocean trebuie să dea piept și cu aliata ei de acum, Anglia, căreia cu toate aparențele de bunăînțelegere nu-i poate uita ținuta dușmănoasă din timpul războiului cu Japonia. În caz că strigătul Turciei nu e auzit, din cauza neînțelegerilor dintre puteri, războiul nu se va isprăvi, până ce nu va fi învingător și învins și atunci va fi greu să oprești pe învingător să nu-și revendice drepturi teritoriale. Rusia va căuta și ea să tragă foloase și va căuta să-și asigure liberă trecere prin Dardanele și mai întâi iarăși s'ar lovi de interesele aliatei sale, Anglia. Ori cum, cât mai curînd trebuie să iasă la iveală nepotrivirea de interese dintre puterile triplei alianțe.

Bărbatul (încet):
Cum ai zis?

Femeia (încet):
Cap de măgar!

Bărbatul (încet):
Repetă tu vorba asta și ai să vezi. Când ți-oi da una în nas, îți vâpșesc botu' în roș.

Femeia (încet):
Cap de măgar! Cap de măgar!

Bărbatul (încet):
Te faci grozavă, fiindcă suntem în lumea bună. Așteaptă tu: o să plecăm noi de aci. I-auzi, muierea dracului, ce scormonește: că sunt beat.

Femeia (încet):
Inchide-ți fileanca, că se vede până în fund!

Bărbatul (încet):
Zit!

Femeia (încet):
Ci tacă odată, flecar bătrîn!

Bărbatul (încet):
Asta-i venin, dom'le, venin curat!

Femeia (încet):
Viermănosule!

Bărbatul (încet):
Păduchioaso!

(Femeia încearcă să mai pue o vorbă; dar el, i-a luat-o înainte; și i-a spus un cuvânt, numai

unul, a cărei conciziune elocventă a tăiat scurt ori ce discuțiune. Apoi:)

Bărbatul (bătând încet cu degetele pe ghitară, al cărei lemn răsună în plângeri sentimentale):

Sol, mi, do!... Do! Do!

Femeia:

Do, mi, sol! Sol! Sol!... Al treilea cuplet. (Ea cântă):

Toe! Toe! Cine bate acum la ușă?
Cerule! e Moartea!

Bărbatul:

Jeano, nu tremura
Moartea nu e nimic. Amorul nostru e mai tare
Decât tăcerea veșniciei

Femeia:

În sieriul unde cenușa noastră imprăștiată
Va dormita în oroarea neantului,

Bărbatul:

Iubirea noastră va pluti nevăzută;
Iuimile noastre, Jeano, au tot douăzeci de ani

Impreună:

În vagul norilor
Va răsună într'una

Vocea mișcată
A amantului tău
Ceasul din urmă
E gata să sune
Vino, Jeano, să ne iubim.

Bărbatul:

Ci crapă odată deabinelea, fă, stărpitură!

Femeia:

Betivule!

Bărbatul (încet):

Ba nu zău! ian uitați-vă la ea: e uscată ca o scândură, și mai are obrazu' să crănească! Ptiu! ce stărpitură! (Acordând ghitară) Fa... ndosito!... Fa... ndosito! Fa! Fa!

Femeia (furioasă):

Mi, sol, do; mi, sol, Do...bitocule! Do... bitocule!...

Impreună:

Do, mi, sol, do! Do, mi, sol, do!

MED. UNIV.

DR. CORNELIU DĂRĂMUȘ,
SPECIALIST ÎN BOALE DE FEMEI ȘI
SPECIALIST ÎN MORBURI DE DINȚI

ALBA-IULIA (PIAȚĂ).
ORDINEAZĂ: dela 8-10 pentru boale de femei. Dela 2-5 pentru morburile de dinți.

(Da 537-20)

De aici crede Germania să tragă folos. O răfuială cu Anglia e chiar mai iminentă ca cu Franța. Ca un preludiv al acestei răfuielei putem privi greva minerilor din Anglia, care a sguudit până în temelii viața economică a ei și care a fost provocată indirect prin amesecul Germaniei. — Azi războiul nu se mai poartă numai cu tunul și sabia. — În cazul unei atari răfuiri, crede presa germană, că Franța va fi reținută pe mare și pe uscat de Italia, Rusia va fi ținută în șah de România și Austro-Ungaria, așa că Germania își va putea concentra toate puterile contra Angliei. Se pare cămă pripită această socoteală, căci nu ne prea putem închipui, ca Italia, care cu Germania n'are interese comune, iar cu Austro-Ungaria are chiar interese opuse în Balcani, să lupte contra surorii sale, Franța, cu care are și interese comune în colonii.

Mare a fost amăgirea și pentru aceia, cari au crezut că există o înțelegere secretă între România și Turcia, dar nu e sigur, că nu s'au înșelat și aceia, cari credeau, că există o atare legătură cu Bulgaria. Nu se știe nimic sigur, căci ori cât de mult ar fi dietată ținuta României de ținuta triplei alianțe, totuși în urma puterii și poziției ce ocupă e dătătoare de ton ținuta ce o iau conducătorii ei în fața evenimentelor și faza ce o va lua opinia publică, care în astfel de cazuri înă poate determina ținuta țării. Ori cum va fi, e așteptată cu mare nerăbdare!

Sigur, că numai puterii ce reprezintă în orient are a multumii România interesul cel mare, ce-i poartă toți. Gazete, cari până mai de curind nici nu luau măcar notă despre atitudinea ei, azi reproduc în întregime și încercă cu laude cuvântarea regelui Carol, mâne prin telegrame afișează ca un eveniment constituirea guvernului român. Cei mai iluștri bărbați dedică coloane întregi dezvoltării ei și mai nou se spune, că e foarte natural ca și ea să-și pună condițiunile în tratativele ce le urmează puterile pentru aplanarea conflictului balcanic.

La calde manifestări de simpatie a dat naștere zilele trecute a 25-a aniversare a profesoratului lui Pfeffer. În liniște s'a serbat această aniversare, voind par'că să se deosebească de obiceiurile aniversării zgomotoase tocmai prin liniștea caracteristică adevăratei științe. Ca o dovadă a colosalei lui activități un șir de cărți, scrise de el, îl așteptau pe catedra frumos împodobită cu flori, cari par'că și ele voiau să-și aducă prinosul lor celui, care le-a cercetat atât de neobosit. Ca o dovadă și mai eclatantă a muncii lui erau cele dintâi și ruri de bănci ocupate de foști elevi de-ai lui, azi docenți, profesori etc. dintre cari cel mai bătrîn în cuvinte binesimțite a salutat pe frumosul bătrîn cu barba albă, căruia istoria științelor îi va rezerva un loc de frunte în dezvoltarea fiziologiei plantelor.

A. R. Delean.

Prin prismă pățimașă.

Declarațiile contelui Berchtold, adică partea lor referitoare la România, au avut printre alte efecte, mai mult sau mai puțin așteptate, și unul întru căva surprinzător: Este atitudinea unei părți a presei maghiare, atitudine ce echivalează cu un adevărat iureș fără veste pornit împotriva României și a Românilor.

Îl numim astfel, fiindcă până în momentul de față, deși se cunoșteau tot atât de mult și de bine ca și mai înainte de ultimele declarații ale ministrului de externe austro-ungar relațiile de bună și strînsă înțelegere ce ne unesc de monarhia vecină, presa maghiară s'a ținut într'o rezervă destul de decentă în tot ce poate fi atîngător de această chestiune. Altminteri însă, de sigur că n'ar putea să surprindă această atitudine, cunoscută fiind sentimentele pe cari unii din oamenii cei mai cu influență asupra opiniei publice maghiare le nutresc și le propagă față de tot ce este românesc: sentimentele de ură, altoite — căci numai așa pot fi explicabile — pe sentimente de temere.

Nici n'am fi dat importanță acestor ieșiri, dacă ele ar fi fost acelea obișnuite mai ales de presa maghiară neatârnată de partide, care își închipuie că măgulește sentimentele națio-

nale și populare maghiare cu acest chip. Dar nu e vorba acuma numai de astfel de ziare, — și pe lângă aceasta mai intră în cumpănă și momentul în care, și chestiunea asupra căreia, atacurile se reînnoiesc împotriva noastră.

Avem vesti despre cele ce scriu ziarele oficiale ale unor partide maghiare pretinse de guvernământ, și chiar semi-oficioase guvernamentale... Nota tuturor este aceeași: Se impută contelui Berchtold că politica sa, căreia i-a dat expresie și cu prilejul ultimelor sale declarații din delegația austriacă, nu are îndeajuns în vedere interesele Ungariei, și le are prea mult pe acelea ale României. — „Nu ne importă România! — zice unul din ziarele citate. — Nu vrem să scoatem noi castanele din foc pentru România!” — strigă altul, și continuă mai multe tot astfel în cor: „Nu trebuie ca Austro-Ungaria să dea nici un sprijin României! Dacă-i trebuie mării teritoriale să-și câștige ea singură cu armele! Cum și ce fel să vie Hohenzollernul din Berlin să dea ceva prin mijlocirea noastră Hohenzollernului din București?”... — Și altele de același fel. — mergând până la interpretarea cuvintelor contelui Berchtold în așa fel, încât el ar fi pus în vedere și o eventuală jertfă de sânge a Austro-Ungariei, pentru a apăra și a face să triumfe interesele României... Sânge maghiar pentru interese valahe?! — de sigur că cu astfel de exclamație se poate duce la paroxism indignarea patriotică a aceloră căroră nimeni nu le cere vre-o jertfă.

Deocamdată, lucrul s'a exploatat și s'a bătut monedă din el, după cum ne spune o depeșă din Budapesta, — la bursă. Înțelegeți adică: Din moment ce contele Berchtold a spus că Austro-Ungaria va sprijini pretențiunile României, asta însemnează că va porni război în acest scop, și deci dacă va fi război... Lumea dalbă a speculatorilor a la baisse!

Atitudinea presei maghiare nu se poate însă să fi fost determinată — cel puțin nu a întregii presei care ne arată dușmănie în aceste momente — de gândul și obiectivul unor speculațiuni de bursă. Nu. Ci mobilul ei trebuie căutat aiurea, — îl lasă să se întrevadă destul de clar unul din acele ziare, „Budapesti Hirlap”, care între altele, scrie lucruri ca acestea:

„E cu neputință să nu observi cum fierbe în sufletul Românului pofta de a trage foloase, dintr'un moment prielnic cum nu se ivesc de două ori în cursul unui veac... Dar rotunjirea României nu e posibilă decât într'o singură direcție... România tinde să pună mâna pe Transilvania!... Ungaria e prost apărată dinspre România... Armata română odată trecută peste hotarul unguresc, se va găsi în mijlocul a patru milioane de Români... Atunci Europa va trebui să se închine cum face acuma cu Bulgaria, să se închine înaintea faptului împlinit”...

Deci, asta este. Spiritul public în Ungaria se agită și acum, ca și altă dată, cu vorbă „irentismului” român. Aceia toți cari vorbesc și scriu cum văzurăm se tem și deci strigă în contra ori cărei întăriri a României, căci își zic că, după aceasta, odată și odată, ea n'ar putea să nu se ridice și să nu revendice Transilvania...

Dar, mai este ceva. Atitudinea presei maghiare este pur și simplu aceea a unei... muștrări de conștiință. Maghiarii aceia cari vorbesc așa cum văzurăm, sunt aceiași cari cred că naționalitățile din regatul poliglot al Ungariei trebuiesc ținute sub călcăiu, sub continuă siluire și terorizare... Iar o astfel de situație, de sigur, nu poate lipsi să nu provoace icoane amenințătoare pentru viitor, în imaginația celor ce scrășnesc ca să o mențină cu ori ce preț...

E limpede. Dar — cum a spus acel distins membru al corpului nostru diplomatic care a acordat „Serii” o convorbire, — nu importă, mai la urmă, în ce chip se privește situația, și întreaga mare chestiune balcanică, prin prisma pățimașă a cătorva politicieni unguri... O singură concluzie, pentru moment, poate reieși din toate acestea: Că mai puțin decât ori când, astăzi, conducerea politice externe a monarhiei austro-ungare ar putea fi lăsată pe mâna Maghiarilor... „Seara”.

Scrisoare din Londra.

Războiul. — Declarațiile ministrului de externe. — Atitudinea României.

Londra, 6 Noembrie.

S'a anunțat ieri că Sir E. Grey va face în parlament unele declarații. Se prevedea cam ce are să spună. Mai ales în chestiunea intervenției Puterilor se știa că răspunsul său nu se va deosebi de acela al lui Poincaré. Dintr'o zi într'alta se vede lămurit, că propunerile Franței au consimțământul prealabil atât al Angliei cât și al Rusiei. Inșuș faptul că Poincaré le aduce la cunoștința Europei nu-i lipsit de calcul. Propunerile capătă astfel o aparență mai obiectivă. — Franța fiind bănuită mai puțin de intenții ascunse ca Rusia și Anglia. Dar Sir E. Grey a declarat, între aplauze, și următoarele:

„Având în vedere rezultatele de până acum ale războiului, nici unul nu va fi dispus să conteste Statelor Balcanice dreptul de a formula când le place termenii în cari ar fi pregătite să încheie pace, și nu cred că marile Puteri au fost, sau vor fi, mai puțin grăbite decât altă lume întru a-și adapta vederile cu mersul evenimentelor.”

Insemnătatea acestor rânduri nu va scăpa atenției. Ele rezumază în chip moderat opinia presei engleze; zic moderat, fiindcă nu se poate spune cât de departe merg aproape toate gazetele. Zilnic se reface harta Turciei. Se trag și se prelungesc noi hotare, se împart și se oferă statelor aliate largi porțiuni de pământ. Firește, de această mare generozitate a gazetarilor România nu se împărtașește cât de puțin. De politica României, de văditele-i drepturi în Balcani, cine să-și mai bată capul? Doar corespondentul din Viena al ziarului „Times” a pomenit în treacă pasagiul referitor la România din cuvântarea Contelui Berchtold, precum și rândurile din „Fremdenblatt”, că trebuie să se facă dreptate României.

Discuția urmată în „Westminster Gazette”, cu privire la atitudinea României, a adus un alt articol, foarte violent, sub titlul: „Valahii din România”. Autorul nu iscălește, însă din infortiile avute reese că articolul s'a trimis din Atena, și este expresia curcilor de acolo. Se spune într'insul, că Valahii sunt Greci pur sang, și că prin urmare d. M. Beza, scriind așa cum a scris despre Vlăhi și despre România, înseamnă că și-a trădat neamul — neamul Vlah, adică Helin. Dar asemenea absurdități nu se prind în presa engleză. Lumea inteligentă a putut înțelege cum stau lucrurile; și reviste serioase, ziare mari, ca „Pall Mall”, „Daily News and Leader”, când vorbesc despre popoarele din Turcia, nu uită pe Vlăhi, cum făceau înainte. Apoi în sprijinul nostru a venit și un articol de cunoscutul istoric italian Guglielmo Ferrero. Iată ce spune, între altele:

„Cam jumătate veac înainte limba literară, de care se foloseau toate populațiile creștine din Macedonia, era cea grecească; grecească era și liturghia, clerul și direcția cultului lor religios. Patriarhul ecumenic din Constantinopol era capul tuturor creștinilor din Macedonia — atât Bulgarilor, Sârbilor, cât și Vlahilor, sau acelor cari, între invaziunile slave, și-au păstrat vechiul graiu latin, foarte răspândiți sub Imperiul Roman în Macedonia, și cari vorbesc în timpul de față un dialect înrudit cu cel românesc. Totuși, în a doua jumătate de veac, Bulgarii, Sârbii și Vlahii au căutat să-și arate deosebirea, afirmându-și drepturile limbei și naționalității lor în religie și educație. La 1868 Apostolul Margarit, din Avdela, a deschis prima școală românească pentru Vlăhi; la 1870 schizma bulgărească a fost recunoscută de Turcia și Exarhul deveni capul oficial al comunității religioase bulgare; după 1885 mișcarea celor trei naționalități se pronunță tot mai mult...”

Neîndoios, astea-s arhi-cunoscute de noi. Le reproduc însă, fiindcă sunt aduse în presa engleză, și încă sub autoritatea unui om ca Guglielmo Ferrero.

D. Larungu.

Armata română în caz de război

București, 10 Noemvrie n.

Ori cari ar fi timpurile, știrile bune cari se aduc despre armata română, provoacă în toată lumea un sentiment de legitimă mândrie. În momentele de față însă, când nu se știe ce va aduce ceasul de mâine, a auzi vorbindu-se despre apărarea națională așa cum a vorbit Sâmbătă d. general Crăiniceanu la Academie, nu poate decât să umple de bucurie sufletul întregii români. Cu competența-i cunoscută d. general Crăiniceanu, în o foarte documentată conferință a arătat că România este astăzi în stare de a porni la război cu 15—20 de divizii, fiecare compusă din 20—25 mii de oameni. Cu alte cuvinte, fostul ministru de război ne spune că putem pune în serviciul patriei până la 500.000 oameni perfect echipați și instruiți. Cu mijloacele materiale de cari dispune, cu entuziasmul și credința care însuflețește poporul său, România este gata, de va fi nevoie, să dovedească lumii întregi că merită să trăiască.

Iată, în rezumat redată, această comunicare menită a face senzație atât la noi cât și în străinătate:

„Astăzi se pare—zice d. general Crăiniceanu—că idealul nostru național s'a mai apropiat, căci războiul se petrece în vecinătate; tunul bubue la frontierele noastre. Mulți se întrebă care este idealul nostru național. Nu este vorba astăzi să răspund eu la îngrijorarea celor ce se întrebă care este idealul nostru, conduita noastră. Eu fiind soldat în activitate nu mă pot ocupa, în acest moment, decât de idealul meu de soldat: să fiu gata de război — la care răspund că: armata noastră este gata de război. Dar profit de împrejurarea petrecerii războiului în apropiere, pentru ca să fac și eu o comunicare asupra științei militare, care a ajuns acum la ordinea zilei.

Mai înainte trebuie să amintesc că nu este de ajuns ca armata să fie gata de război — după cum se afirmă — dar trebuie ca și națiunea întreagă să fie pregătită de război. Și înțeleg prin aceasta: ca națiunea să fie crescută în ideea războiului ca o trebuință fatală a vieții, a onoarei și a patriei; ca poporul să nu se teamă de război cu privire la enormele sacrificii materiale și morale ce el trebuie să facă. Inflăcărarea firească a națiunii la bubuitul tunului la frontieră, nu trebuie să găsească margine decât în voința judecată a conducătorilor ei. Națiunea ca și armata, trebuie să dorească războiul, dar, în același timp, ea trebuie să aibă încredere și să se supună Suveranului și Suveranul țării, cari răspund de destinele patriei.

„Politica războiului se face de guvern și suveran” — scrie în cartea războiului. În Bulgaria, străinătatea a crezut la început, că entuziasmul poporului bulgar pentru război era în neunire cu voința suveranului, dar în realitate suveranul își ascundea deciziunea spre a-și da timp de pregătiri. Dacă guvernul bulgar n'ar fi voit războiul — desigur că poporul bulgar — cu toată aprinderea lui patriotică pentru realizarea idealului — ar fi ascultat și s'ar fi supus.

Mai departe d. general Crăiniceanu face un lung istoric al armatelor de rezervă dela noi începând cu anul 1896. Arată că în urma acestei activități, avem astăzi 40 de batalioane rezervă, pentru cele 40 regimente active. Se întrebă apoi care este cea mai bună întrebuintă a acestor 40 de batalioane de rezervă în vederea războiului. Sunt două procedee: 1. Batalioanele de rezervă se dau la manevre și război, câte unul de fiecare regiment, formând batalionul 4 al regimentului. Bulgarii au mobilizat chiar două batalioane formând batalionul 3 și 4 ale regimentului. Conform acestui procedeu batalioanele de rezervă se pot grupa în regimente de rezervă, cari intră în brigăzile active formând regimentul 3 al brigăzii. Regimentele de rezervă se grupează deosebit în brigade de rezervă, care intră în diviziile active. Astfel rezervele constituiesc unități de armă, care sunt formate din cele 3 arme.

Al doilea procedeu. Rezervele se grupează ca în armata activă, adică formează divizii de armată. Numai diviziile active sau de rezervă sunt unități de armată capabile de a se lupta singure și de a da o bătălie adevărată. Diviziile în adevăr, cuprind cele 3 arme; infanteria, ar-

tileria și cavaleria, în cantitatea și proporțiunea necesară unei bătălii. Nimic nu este mai periculos, pentru apărarea unei țări decât formațiunile militare în momentul mobilizării. Numai armatele mari și bogate cu efective active considerabile, pot să-și permită formațiuni de mobilizare dar — și în acest caz, nu există armată bine organizată în Europa, care să nu aibă în buget cel puțin o parte din cadre; iar în magazii tot materialul necesar pentru cele 3 arme de luptă.

Formațiunile de mobilizare au inconvenientul d-a nu se putea mobiliza odată cu armata activă, spre a porni în același timp la război. În Serbia mobilizarea regimentelor de rezervă a durat îndoit ca a celor active. În Bulgaria s'a făcut odată cu cele active și de aceea cele 9 brigade de rezervă bulgare, s'au găsit alături în fața inamicului. În Turcia diviziile de rezervă, sau „redifii” au terminat mobilizarea odată cu cele active; dar forțele turcești s'au găsit mai departe de teatrul de operațiuni decât cele bulgare. Contrar unor afirmațiuni, armata turcă este bine și economic organizată, dar această organizare nu datează decât dela anul 1910 și apoi armata este lipsită de toți ceilalți factori materiali și morali necesari războiului.

Cum sunt organizate rezervele în armata noastră? Posedăm 40 batalioane de rezervă de infanterie prevăzute în buget; adică sunt organizate din timp de pace, deci după sistemul unităților semi-active, care este cel mai bun. Aceasta este situația de fapt, când nu ne găsim în stare de mobilizare. În caz de mobilizare însă noi vom organiza, nu două divizii ci 9 și mai multe împreună cu infanteria, cavaleria și artileria de rezervă, mitralieze, trupe speciale de rezervă și altele.

Conferențiarul arată, mai departe cum vom

putea forma noi, în caz de război, divizii de mobilizare și cum vor fi aceste divizii. Armata noastră dispune: Deosebit de cele 7 contingente ale armatei active, de peste 400.000 oameni instruiți — oameni dați de cele 10 contingente de rezervă de toate armele. Numai jumătate din acest număr ne trebuie pentru a organiza 10 divizii de rezervă.

2. În afară de materialul de artilerie de rezervă cu tunuri de tragere repede posedăm tot materialul necesar, pentru formarea a cel puțin 10 regimente de artilerie de rezervă armate cu tunuri cu tragere înceată.

3. Dispunem de arme, munițiuni și mitralieze pentru infanteria de rezervă.

4. Dispunem încă de 4 contingente de miliții, din care putem forma unități de armă sau unități de armată pentru paza teritorului.

5. În fine dispunem de toate elementele necesare pentru organizarea și mobilizarea unei bune armate de rezervă și miliții.

Putem deci fi mai liniștiți ca ori și când, Diviziile de rezervă vor fi organizate în tocmă ca cele în timp de pace, cu toate ale lor proprii, cu comandament, cu infanteria, cavaleria și artileria de rezervă, trupe speciale și servicii auxiliare. — Nu cu 10 divizii active va merge armata noastră la război, ci cu 15—20 de divizii a 20—25 mii de oameni fiecare. În afară de aceste, resursele țării, în caz de război, sunt considerabile. Ele pot fi nesecate într-o țară fericită și binecuvântată ca România, unde Dunărea și aurul curg. Ca moral, am credința că: însuflețirea, disciplina, patriotismul și devotamentul armatei către țară și tron vor fi neîntrecute, iar victoria sigură. „Așa să ne ajute Dumnezeu în caz de război!”

În sala unde se găseau și mulți ofițeri, comunicarea aceasta a produs mare entuziasm.

Războiul balcanic.

Un interview cu d. T. Maiorescu. — România urcă contingentul militar. — România n'a mobilizat. — Condițiile României. — Liga culturală față cu evenimentele din Balcani. — România și Bulgaria. — România pentru Albanezi. — Protectorat austro-ungar asupra Albaniei. — Conflictul între Serbia și Austro-Ungaria. — Steagul profetului pe câmpul de război — Căderea Adrianopolului?

Arad, 11 Noemvrie.

De pe câmpul de luptă din Balcani lumea politică și militară și-a îndreptat atenția asupra monarhiei noastre și asupra României cari voesc cu orice preț să-și salveze interesele lor din Balcani periclitare de cei patru aliați. Provoacărilor Sârbiei la adresa Austro-Ungariei trebuie să se sfârșească odată, iar pentru aceasta monarhia noastră n'are nevoie să mobilizeze, ci este destul dacă ea le va vorbi categoric exaltaților din Belgrad, cari nu știu respecta drepturile și libertatea altor popoare, de pildă a Albanezilor și Românilor, cu toate că ei înșiși au invocat drept motiv pentru războiul actual suferințele fraților lor din imperiul otoman. Cea mai importantă știre politică este că monarhia noastră a luat Albania sub protectoratul său, așa că Sârbii vor fi nevoiți să-și modereze aspirațiile. Mare importanță i se dă consiliului de război ținut la Budapesta sub preș. M. S. regelui, la care au luat parte și principele moștenitor Francisc Ferdinand, ministrul de război Auffenberg, generalul Conrad de Hötendorf, șeful statului major generalul Schemua și ministrul de externe, contele Berchtold. Toate aceste fapte îi vor da Sârbiei mult de gândit, mai ales că și aliata ei, Bulgaria, nu aprobă ținuta provocatoare a Sârbiei față de Austro-Ungaria.

În Balcani pregătirile Turcilor și Bulgarilor pentru ultima luptă decisivă la Ceatalgea se fac cu cea mai mare repeziciune: Sârbii trimit ajutoare Bulgarilor spre Adrianopol,

iar Grecii se aude că vin în ajutorul celorlalți Bulgari dela Ceatalgea. În câteva zile se va hotări soarta Turciei greu încercată.

Un interview cu d. T. Maiorescu.

D. Louis Bernard, reprezentantul ziarului parizian „Le Journal” a avut o convorbire cu d. T. Maiorescu, prim-minstru. Iată care e după ziaristul francez, opinia cercurilor politice române: D. Maiorescu, noul președinte al consiliului de miniștri și ministru de externe al României, — spune d. L. B., — a binevoit să mă primească. Totuși, cum d-sa e din principiu refractar interviewurilor și cum circumstanțele actuale îl obligă să fie rezervat, d-sa nu m'a autorizat să public nimic din convorbirea noastră. Mă mărginesc deci, să expun opinia cercurilor politice din București.

Se crede că Bulgaria se alarmează pe nedrept de pretinsa atitudine agresivă a României. Trebuie să repetăm că nu se mobilizează aici și că nu trebuie să se teamă cineva de unele măsuri realizate. Toate națiunile din Europa au făcut la fel. Firește, România a amnestiat pe dezertorii ei refugiați în Bulgaria dar această măsură nu are nici un raport, se afirmă, cu criza actuală. Apoi dacă armamentele au lucrat activ și dacă sume importante s'au consacrat armatei aceasta e deoarece situația financiară e foarte prosperă. România posedă rezerve de numeroase milioane și în virtutea unei decizii anterioare o parte a acestui tezaur a fost afectată armatei.

România se mărginește la rolul său de regulator în mâinile Europei. Dacă într'adevăr, marile națiuni ar trebui să intervină în conflict altfel decât pe cale diplomatică, dacă de pildă, coaliția nu s'ar opri la momentul fixat de concertul european, dacă Constantinopolul ar fi

amenințat, e foarte natural, că România e statul care va fi chemat să facă să fie respectate hotărârile puterilor. Dar România nu vrea nici de fel război. Dacă are interese în Orient, ea știe că nu vor fi nici decum sacrificate, deoarece a fost designată de d. Poincaré ca să figureze între statele care vor regula chestiunea Balcanilor.

O știre pe care o certific oficial, afirmă că Bulgaria a chemat sub arme contingentul 1915. Dacă războiul nu se va termina în curând va fi în curând sleită de puteri.

Desmințirea svonurilor de mobilizare a armatei române.

București. — Ziarul „Seara” publică următoarele: În ultimele zile s'a răspândit din nou și s'a menținut cu multă perseverență svonul că armata noastră e pe punctul de a fi mobilizată. Situațiunea pentru noi nu este însă până acum de așa natură ca să luăm măsuri de importanță și gravitatea unor mobilizări. *Cercurile autorizate ne-a încredințat că n'a sosit încă timpul spre a face apel la forța noastră militară. Nu e mai puțin adevărat însă că s'au luat toate măsurile ca evenimentele să nu ne prindă nepregătiți. Armata noastră a fost pusă în stare să nu ducă nici o lipsă în cele mai grele împrejurări.* E o măsură de prevedere de cel mai înalt patriotism, care trebuie să întâmpine unanim aprabarea tuturor românilor. De aci și până la svonurile de mobilizare e un pas destul de însemnat, care dacă cumva se va face nu va fi ascuns nimănui. Așa fiind, svonurile rămân simple închipuiri cărora suntem dator să nu le dăm nici un crezământ.

România urcă contingentul militar.

Londra. — „Times” află din Sinaia că guvernul român a votat credite însemnate pentru armată. România a comandat cantități enorme de muniții. Guvernul român depune mari silințe, spre a ridica efectivul armatei române la 400.000 soldați.

București. — *Ministerul de război a dat astăzi un ordin circular pe la toate corpurile de trupe — prin care dispune ca, din contingentul ce urma să se libereze pe ziua de 1 Noembrie c. — să fie reținut jumătate în casărmi până la noi dispozițiuni.*

București. — Armata română a fost provăzută cu aparate de telegrafie fără sarmă. Stațiunea centrală în palatul ministerului de război, prin ce ministerul de război va putea fi în legătură directă cu toate stațiunile așezate în punctele mai principale ale țării.

Condițiunile României.

București. — Un distins bărbat de stat a făcut referitor la pretențiile României următoarele declarații: Deoarece Poincaré în înțelegere cu diplomația rusească a declarat, că se învoiește la împărțirea Turciei europene, cu excluderea Constantinopolului, și nici monarhia austro-ungară nu mai stăruiește pentru menținerea statului-quo, — a sosit timpul ca și România să-și formuleze pretențiile și drepturile ei. Interesele regatului român în Balcan în sud dela Dunăre sunt următoarele: a) Hotarele României în sudul Dobrogei sunt greu de apărat. Aci prin urmare e necesară o rectificare a frontierei. Dacă România nu va putea spera ca Rusia să-i cedeze Basarabia cerută pentru eliberarea Bulgariei, atunci România va avea dreptul să ceară compensații dela Bulgaria, care acum își mărește teritoriul și aceste nu pot fi decât Dobrogea sudică până la Silistra și Varna. b) Intreg teritoriul nordic al Bulgariei e locuit de Români. Majoritatea locuitorilor în sate și minoritatea considerabilă în orașe sunt Români.

300.000 Români locuiesc pe acest teritor. Trupele victorioase dela Kirk-kilise au fost jumătate recrutate din Români. Pretindem pentru acești români libertate națională și școli cu limba română. c) România pretinde și pentru aromânii cari locuiesc în Macedonia garanții, că își vor putea păstra neconturbați caracterul lor național și de rasă. Aceasta se poate realiza numai primind ei o organizație bisericească deosebită și pe teren școlar vor avea autonomie deplină. d) În toate comunele, în cari sunt Români în majoritate, limba română să fie recunoscută de oficială. e) România cere înființarea principatului albanez independent, în fruntea căruia să fie pus un membru din familiile principiare albaneze existente.

Guvernul român stăruiește necondiționat pentru aceste pretenții, iar dacă cererile de compensație vor fi refuzate România va răspunde că, fără atitudinea ei neutrală armatele statelor balcanice aliate n'ar fi putut învinge. Guvernul turcesc a făcut încercări, ca să încheie o alianță cu România, aceasta însă s'a refuzat în București în modul cel mai hotărât, deși prin alianța aceasta jumătate din armata bulgară ar fi fost ținută pe loc și eventual și atacul Rusiei la Prut ar fi putut fi respins.

Liga culturală față de evenimentele din Balcani.

București. — Comitetul central al Ligei culturale a ținut Vineri 26 Octomvrie ședință plenară la care au luat parte dnii V. Arion, N. Iorga, D. Tacu, I. Tetzu, St. Lambru, Gh. Bogdan-Duică și Dr. St. Bogdan. În vederea evenimentelor ce se desfășoară comitetul a hotărât să înceapă o mișcare pentru deșteptarea opiniei publice din țară și străinătate asupra situației și drepturilor românilor din Peninsula balcanică. Deocamdată comitetul central va organiza o serie de conferințe cu lecturi asupra românilor din Bulgaria, Serbia, Turcia și Albania. Comitetul va publica și un raport general în limba franceză asupra trecutului istoric al românilor din Peninsula balcanică și drepturilor la cari pot să aspire în puterea trecutului și gradului lor de cultură.

Relațiile bulgaro-române.

Viena. — Corespondentul de război al ziarului „Reichspost” a avut un interview cu ministrul presedinte Gesoff, care între altele i-a declarat: „România e singurul stat vecin, cu care vechea Bulgaria a fost în totdeauna pe pace. Ar fi deci o crimă nemei auzită, dacă acum, în secolul al XX-lea, am începe un război și pot asigura, că nu ne-am lua responsabilitatea unei astfel de crime. În ce privește bunul popor românesc și marele său rege, sunt sigur că aceștia nu doresc războiul.”

România pentru Albanezi.

București. — Ziarul „Epoca” într'un articol la loc de frunte ia în apărare dreptul Albanezilor ca, la soluția conflictului din Balcani să fie ascultat și cuvântul lor. *Acelaș drept li se cuvine și aromânilor, cari inclină tot atât de puțin ca și Albanezii ca după jugul Turcilor să intre în jug creștin.* E greșit a trage concluzia din atitudinea de până acum a României, care a fost apreciată atât de corect în delegațiunile austro-ungare, că regatul român n'ar fi interesat în soluția chestiilor balcanice.

Austro-Ungaria va declara protectoratul asupra Albaniei.

Viena. — (Telegramă specială a corespondentului nostru.) —

Avem din isvor sigur informația că e chestiune de cea mai ardentă actualitate declararea protectoratului austro-ungar asupra Albaniei.

Se crede că urmând declarația cabinetului austro-ungar în aceasta privință evenimentele vor intra în faza lor hotăritoare.

Serbia n'are reprezentant în Austro-Ungaria.

Viena. — În cercurile diplomatice face mare senzație că **Ioanovici, noul reprezentant sârb la Viena încă nu și-a ocupat postul**, deși Simici, fostul reprezentant și-a primit absolvirea. Din împrejurarea aceasta se conchide că Pasici ar voi să evite începerea tratativelor cu Austro-Ungaria.

Intervenția lui Poincaré.

Petersburg. — Primministrul francez, Poincaré, a făcut propunerea marilor puteri ca **Serbia să capete un port în Marea Adriatică dar să se oblige că acesta nu-l va face port de război.** Situația e considerată de foarte critică.

Bulgaria nu aprobă atitudinea Serbiei.

Paris. — Știrile din Sofia și Atena conglăsuiesc în aceea că Serbia n'are nici o înțelegere cu aliații săi referitor la un port în marea Adriatică. Guvernul bulgar afirmative nu aprobă atitudinea Serbiei față cu Austro-Ungaria.

Vase de război austro-ungare în porturile albaneze.

Zagreb. — Rezervistii marinei de război, cari în parte cea mai mare sunt din Croația și Dalmatia au fost chemați în serviciu. Din informație sigură o escadră austro-ungară va merge în Alessio și Durazzo iar la Giovanni di Medua va pleca o escadră a flotei italiene.

Tripla antantă împotriva triplei alianțe.

Berlin. — „Vossische Zeitung” anunță din **Petersburg: Rusia atribuie o importanță foarte mare chestiei ca Serbia să aibe un drum la mare și în privința aceasta s'a înțeles cu Anglia și Franța, ca Serbia să nu fie împiedecată în aceasta.**

Sârbii la mare.

Belgrad. — Un ziar din loc publică la loc de frunte că armata montenegrină a ocupat San Giovanni di Medua, pentru a asigura marea pentru Serbia.

Londra. — Guvernul englez a primit informația autentică despre intenția Sârbiei de a ocupa cu orice preț portul Durazzo.

Steagul profetului pe câmpul de război

Paris. — După telegramele din Constantinopol moștenitorul de tron al Turciei, Jussuf Izzedin însoțit de mai mulți preoți musulmani și cu steagul sfânt al islamului a plecat pe câmpul de război dela Ceatalgea.

„Mai bine să-l omorâți pe domnitor!”

Paris. — „Matin” anunță, că Kiamil Pașa a declarat raportorului său că marele vizir ar fi comunicat ambasadorilor marilor puteri, că ordinea va fi menținută atât Asia mică cât și în Constantinopol. Dacă însă Constantinopolul va fi ocupat va trebui trasă la răspundere conștiința Europei pentru urmările ce ar urma cu această ocaziune.

„Nu cugetați” — a spus marele vizir — „că eu voi părăsi vre-odată Constantinopolul și tot astfel Sultanul. Mai bine să-l omoară pe domnitor în palatul său și pe mine în chilia mea de lucru”.

Căderea Adrianopolului?

Sofia. — Două din principalele forturi ale Adrianopolului, Kartelpepe și Papastepe, situate

Margit-Viora

CRÈME.
POUDRE.
SĂPUN.

Nestricăcioase, depărtează de pe față pistruii și totfelul de necurătenie. — Prețul 1 cor. 60 fil.

De vânzare numai la: **BRAUN ERNŐ** farmacie la „Sfta TREIME”, Timișoara-Iosefin str. Bem 71

In contra tăciunelui de grâu.

Cel mai bun mijloc

O dosă 40 fil., care ajunge la 100 klgr. grâu.

Praf pentru porci,

care promovează îngrășarea

1 cutie 70 fil.
1/2 Klgr. 1 cor. 50 „
1 „ 2 „ 50 „

la 140 m. înălțime au căzut azi în mâinile bulgarilor. Armatele bulgare au început Marți dimineața o puternică canoadă asupra Turcilor, cari au luat-o la fugă lăsând în urmă 1000 morți. Aci se speră că Adrianopolul nu va mai putea rezista mult timp.

Paris. — Din Sofia se anunță telegrafic că Adrianopolul s'a predat bulgarilor și întreagă garnizoana de 50,000 soldați sunt prizonierii bulgarilor.

Grecii fugăriți de Turci.

Constantinopol. — Comandantul armatei de est anunță: Trupele turcești au atacat pe greci pe linia Sorovici și au luat dela ei 7 tunuri cu munițiune cu tot. **Grecii au fugit în disordinea cea mai mare.** În 9 Noembrie turcii au cucerit încă 10 tunuri dela greci

Constantinopol. — Comandantul suprem al armatei de est telegrafiază: În Scutari, Janina și Salonic situația nu s'a schimbat.

Holera în Turcia.

Constantinopol. — Azi au sosit la trupe mai mulți imani pentru a ridica moralul soldaților pe chestiuni religioase. 1200 curzi, un batalion compus din studenți au sosit pe câmpul de luptă. Soldații creștini vor fi trimiși în punctele ce sunt mai puțin expuse. Din Turcia și Macedonia au sosit azi 30,000 familii de refugiați printre cari s'au ivit 3 cazuri de holera. La aripa de est a armatei turcești s'au îmbolnăvit de holera 2 ofițeri austriaci dintre cari unul a murit.

Cuarterul principal turcesc la Ceatalgea.

Constantinopol. — Cuarterul principal al armatei turcești se află de azi la Ceatalgea și armata turcească înaintează pentru atac, pe întreagă linia a început ofensiva.

Rodosto recupat de către turci?

Constantinopol. — Se anunță oficial că turcii au recupat Rodosto. Cuirasatul turcesc „Messudia” după ce locuitorii au părăsit orașul, a început bombardarea, iar dinspre uscat vre-o 3000 soldați turci au pătruns în oraș făcând un atac cu baionetele. Bulgarii au suferit pierderi mari.

Pregătirile Rusiei.

Paris. — „Matin” anunță din Petersburg: Cenzura rusească a oprit ziarele de a publica știri despre mișcările trupelor militare și despre afirmativele pregătiri ale armatei rusești. La intendaturile rusești se lucră ziua și noaptea După alte știri rezerviștii ar fi deja chemați sub arme.

A V I Z !

Abonații cari își schimbă locuința, sunt rugați să ne comunice legibil numele comunei, poșta ultimă și comitatul precum și locuința cea veche, pentru că fiind mai multe localități cu același nume, ne îngreunează expedarea ziarului. Totodată să ni se notifice că locuința și-a schimbat-o permanent, sau numai provizor și pe cât timp.

Adm. ziarului „Românul”.

INFORMAȚIUNI

Arad, 10 Noembrie 1912.

O lămurire. Primim următoarele:

Onorată Redacțiune!

Fiind de prezent în serviciu activ militar, mi-e peste putință să iau parte la discuția provocată de articolul meu „Venii Apostoli!”

Nu voi fi de loc supărat, dacă se va găsi o altă soluție decât cea espusă în articolul meu, pentru a ajunge scopul dorit: respingerea atacului îndreptat împotriva ființei noastre nationale prin dureroasa conlucrare a Romei.

Doresc numai, ca dnii dela „Unirea” și „Cultura creștină” să cheltuiască cel puțin atâta foc și energie pentru găsirea și îndeplinirea acestei soluții, cu câtă îndârjire se năpustesc asupra capului meu, care a cutezat să gândească și el.

Primiti asigurarea deosebitei mele stime.
Przemysl, 4 Noembrie 1912.

Dr. Ion Pop.

Fiul lui Caragiale. E vorba ca tânărul Caragiale, fiul regretatului dramaturg I. L. Caragiale, să fie numit șef de cabinet al ministerului lucrărilor publice.

Promoție. Ni se scrie: D. Octavian Comșia din Lugoj a fost promovat doctor în științele juridice la universitatea din Cluj.

— **Centenarul preparandiei din Arad.** — *Față de serbările centenare ale preparandiei noastre se arată în toate tinuturile românești un interes deosebit.*

Doritorii, de a lua parte la banchetul, ce se va da în ziua aniversării centenare la ora 1 d. a. în Crucea-Albă, sunt rugați, a se anunța înainte, chiar și telegrafic, cel mult până Vineri direcțiunii seminariale, ca să li se poată asigura loc.

Bilete de intrare pentru concertul de seara, se pot căpăta la „Librăria diecezană.”

Petru fondul ziariștilor români. Cu ocazia căsătoriei dlui Dionisie Fărcaș, învățător în Sântejude, cu dsoara Mărioara Fărcaș din Balintfală, serbată în 3 Noembrie, au contribuit pentru „Fondul ziariștilor români”, donzii

Ioan Roman preot	3 cor.
Alex. Bighian preot	2 cor.
Ioan Baci, propr. din Sânbenedic	2 cor.
N. Mittelmann	2 cor.
Alex. Benedek	1 cor.
Ioan Simon cant. N. Karácson	1 cor.
Total	11 cor.

Felicitările noastre!

Nou avocat român. Am onorul a vă face cunoscut, că am deschis cancelarie advocațională în Covăcița-Antalfalva, c. Torontal (teritoriul tribunalului Panciovei). Cu toată stîma Dr. Dușan Spăriosu avocat.

Constituire. Ni se scrie: Societatea „Dacia” intrunită în adunare generală la 2 Noembrie 1912, și-a constituit următorul comitet pe semestrul administrativ de iarnă 1912/1913: Președinte: Simion Boca cand. iur. Vice-președ. și cassar: Nicolai Vitriuc, stud. în litere. Secretar general: Zaharie Crițan, stud. în litere. Secretar de ședinte: Nicolai Grămadă, stud. în

litere. Bibliotecar: Ștefan Chiraș, stud. în drept. Econom: Nicolai Turturean, stud. în drept. Controlor: Leon Solonariu, stud. în litere. Pentru comitet: Președinte Simeon Boca, secretar general: Zaharie Crițan.

Cununie. Dsoara Olimpia Ciugudean și d. Iosif Rocsin se vor cununa în 18 Noembrie 1912 st. n. în Lipova. Felicitări!

Pentru inundații din Bănat a trimis administrației noastre d. Remus Bortos din Timiș-Cubin, suma de 10 cor.

Din Vulcan ne vine știrea, că acolo s'a înființat de curând, sub conducerea preoților noștri de acolo, D. Nicolae Brânzău și Sevastian Rusan, o reuniune de cântări și cetire sub numele „Lumina”.

Pentru „fondul coroanelor eterne” din Abrud. Dl. Iuliu Suciu paroh pensionat în Cămpeni și soția Iulia nasc. Gligor au dăruit la „Fondul coroanelor eterne” administrat de reuniunea femeilor române din Abrud, Abrudsat și Iur suma de 20 cor. (douăzeci cor.) în amintirea repositiei protopopese Iuliana Suciu nasc. Dărăbant. Reuniunea exprimă donatorilor sinceră mulțumită și pe aceasta cale. — *Sabina Bordia*, casiera reuniunii.

Pentru susținerea școlii din Nima, a mai contribuit Ilustrul Domn D. M. Bragadiru mare fabricant din București, cu frumoasa sumă de cor. 100. Dela administrația ziarului „Românul” din Arad, am primit suma de 5 cor. trimisă de harnicii studenți mediciniști dela Universitatea din Budapesta.

Nobililor și generoșilor donatori li se aduce mulțumită publică pentru frumoasele daruri. Nima, 8 Noembrie 1912. *George Manu*, preot gr.-cat.

Studenții turci către studenții români. D. profesor universitar Baseri Hakki dela facultatea de drept din Constantinopol a trimis, următoarea telegramă, studenților români în numele studenților turci:

Studentimea universitară otomană adănc mișcăată de mărînimia țării Voastre care față de musulmanii scăpați de barbaria bulgară, a arătat cea mai mare ospitalitate și rămâne veșnic recunoscătoare. În numele studentimei otomane. *Baseri Hakki*, profesor la facultatea de drept. D. profesor Dr. Toma Ionescu, prorectorul Universității, a comunicat studenților telegrama de mai sus.

Inecat în valurile Sucevi. O nenorocire mare care s'a întâmplat într'un sat din Bucovina, în Frătăuțu nou, Vinerea trecută. Creștinul Dumitru Coroamă, un nevoiș tare sărac, se ducea cu juncanii la târg la Rădăuț ca să-i vândă. Dară pe Suceava nu-i pod și bietul om a trebuit să se bage cu juncanii în apă. Apa era tare rece și bietul Coroamă a căpătat cărcei la picioare și a slăbit așa de tare încât nu putea mâna juncanii spre malul celalt. Juncanii s'au luat după apă și omul nu-i putea întoarce la mal, dar s'a dus și el după dânșii. Când a dat de adănc, a căzut în apă și s'a inecat. Până astăzi n'a fost găsit trupul bietului creștin. Tare nenorocit a mai fost acest sărac. A lucrat toată vara la Moldova, și-o chivernisit vre-o câteva părăluțe, și-o cumpărat doi juncani și cum li acum anul greu a vrut să-i vândă. Pe drum spre târg s'o inecat.

Un teac împotriva beției. În Svedia și în Norvegia, când se imbată cineva, e dus la închisoare și acolo nu i se dă altă hrană, decât pâne muiată în vin și un măr. Pânea e pusă în vin cu un ceas înainte mesei. În ceo dintâi zi bețivul mănăncă pânea cu un gust deosebit. A doua zi mănăncă de foame, și a treia zi îi este scârbă de această mâncare. S'a dovedit că opt

Dr. Balázs Emil

Institut pentru consultațiuni medicale,
Timișoara-centru, Palatul Dauerbach

Operează și vindecă boli de piele și sexuale cu razele Röntgen. Operarea polipilor și a alor formațiuni cu aceleași raze. Electroliză. Metode electrice de vindecare. Massage electrice. Vindecarea bolilor de beșică prin electricitate. (Ba 46-60)

Consultațiuni pentru operare și boli de piele dela 8—9 ore a. m. și dela 2—5 p. m. Celor din provincie cărora es recere îngrijire mai îndelungată, le stă la dispoziție camere confortate anume

Ultima oră

Moștenitorul Francisc Ferdinand în audiență.

Budapesta. — O importanță deosebită i se atribuie audienței de azi a moștenitorului de tron. Clronomul nostru plecase Joi la o moșie a sa, unde avea de gând să petreacă mai mult timp. Venirea Sa, așa, fără de veste, la Budapesta trebuie să fi fost reclamată de interese extraordinare, cari, iarăși, nu pot fi altele decât marile interese ale monarhiei în Balcani, amenințate de pretențiile exagerate ale Serbiei. Audiența moștenitorului de tron a durat o oră întregă, dar despre chestiunile cari au format obiectul audienței, n'a transpirat încă nimic astfel că, deocamdată, trebuie să ne mulțămim cu coniecturile vagi ce se pot face asupra ei. Importanța audienței moștenitorului de tron pare a fi confirmată și prin împrejurarea, că cei 3 miniștri ai afacerilor comune, deși se spune că aveau să se întoarcă încă ieri la Viena, se află și acum în Budapesta. Conte Berchtold a fost primit și el ieri în audiență particulară la M. Sa; — tot așa și șeful statului major, generalul Schemua.

O întrevedere a avut loc azi între prințul moștenitor și ministrul nostru de externe, contele Berchtold.

O importantă conferință militară sub președinția M. Sale monarhului.

Budapesta. — O conferință militară a avut loc azi la orele 11 a. m., sub președinția M. Sale monarhului, în palatul regal din Buda. Prezenți la această conferință au fost: moștenitorul Francisc Ferdinand, generalul Schemua, șef al statului major și antecesorul său în această funcție, Conrad von Hötendorf, în prezent inspector general al armatei, apoi 2 dintre miniștrii afacerilor comune: contele Berchtold, de externe, și Auffenberg, de război. S'au discutat chestiuni de foarte mare importanță politică (externă) și militară.

Moștenitorul Francisc Ferdinand va pleca Miercuri la Berlin, unde va avea o întrevedere cu Wilhelm II, împăratul Germaniei.

Nouii trupe turcești pe câmpul de luptă.

Constantinopol. — La San Stefano au debarcat 22.000 de soldați turci aduși din Asia-Mică. Se așteaptă încă 70.000 de soldați, în partea cea mai mare voluntari din Mesopotamia și Churdistan, dar un număr considerabil din cifra de mai sus îl formează trupe regulate din Damasc și Bagdad.

până la zece zile duse așa, îl fac și pe cel mai mare bețiv să se lase de vin și de alte băuturi.

Turcia și influența germană. Se știe cât de dezastruoase au fost rezultatele organizației germane în armata turcească. Ziarele din toate țările Europei și chiar cele nemțești au relevat acest eșec. Iată ce scrie în această privință „La Jeune-Turquie”, organul oficial turcesc:

„Chiar de pe acum putem trage concluzia tristelor evenimente cari ne cernesc patria. Organizația militară atât de mult laudată a marelui von der Goltz și instructorii prusieni au dat la noi faliment. Dovada insuficienței ei s'a făcut și chiar ziarurile germane recunosc acest lucru, nu fără amărăciune. Ea n'a reușit desigur fiindcă nu a convenit caracterului soldatului otoman, dar mai ales fiindcă nu este așa de perfectă cum o credea lumea. Experiența a confirmat, spre cea mai mare nenorocire a patriei noastre, teza pe care noi am susținut-o întotdeauna, sfătuiind guvernul nostru de a se feri de prietenia, de instrucția, de consiliile și de materialul Germanilor. Proasta calitate a tunurilor Krupp a avut drept rezultat distrugerea artileriei noastre de către piesele eșite din fabrica franceză dela Creusot. Peste tot izbucnește influența nefastă a supușilor Kaiserului asupra patriei noastre”.

Interesant de constatat este că înfrângerile armatelor turcești au produs o impresie adâncă în cercurile militare din Germania și că ziarurile pangermaniste, cu obișnuitele lor violente de limbaj, îl somează pe mareșalul von der Goltz, organizatorul armatelor otomane, să „distrugă legenda inferiorității materialului și instrucțiunii prusiene”. Să le distrugă, în ce chip, după covârșitoarele dezastru turcești?

Nu este inutil, credem, să opunem acestor doleanțe reflecțiile pe cari le suscită biruința la popoarele creștine din Balcani. Relativ la războiul actual ziarul din Atena „Nea Emera” declară că lumea asistă acum la un fel de nou război franco-german și proclamă victoria poporului latin. În Turcia totul este după metoda germană: programele, tactica, organizația artileriei, etc. Dimpotrivă, totul este francez în sistemele alese de statele creștine din Balcani.

Bogația familiei Rothschild. — Cu prilejul morții recente a baronei Gustav de Rothschild din Paris, o revistă franceză evaluează averea acestei familii vestite la zece miliarde de franci, adică de patru ori mai mult decât averea lui Rockefeller.

Plasată cu 4 la sută, averea Rothschildilor ar produce un venit anual de 400 de milioane. Dar suma aceasta e departe de a corespunde realității, dat fiind că cea mai mare parte a a-

cestei bogății colosale plasată cu interese mult mai ridicate.

Casa Rothschildilor e una din cele mai mari case negustorești din lume. În Lancashire, ea posedă niște țesături imense și în Germania numeroase mine de cărbuni din cari extrage mai multe milioane de tone pe an. În Brazilia ea are păduri imense unde cultivă cauciucul. În Persia, cele mai frumoase fabrici de covoare sunt ale ei. În Spania, are numeroase mine de plumb și de zinc.

În comerțul de lemne din Siberia, Rothschildii joacă un rol preponderent. În Africa de Sud ei sunt proprietarii mai multor mine de aur. În sfârșit în Australia mai multe orașe sunt în stăpânirea lor, fără să mai vorbim de miile de proprietăți pe cari le posedă în Europa.

Frumoasă avere, zău!
Și când te gândești că ea a fost începută de un ovreias din Frankfurt, care s'a îmbogățit pe urma dezastrului napoleonian dela Waterloo, în vreme ce mii de cadavre zăceau pe câmpul de luptă! Cunoaștem o incomparabilă poezie a lui Victor Hugo, în care genialul poet definește cum trebuie să fie această activitate de corbi pe un cadavru de leu. Dar cine-și mai aduce aminte de ea? Rothschildii sunt așa de bogați!..

Pațania unui hoț de tren. Sunt hoți, cari și-au ales meșteșugul de-a fura pe călătorii cu trenul. Unii se folosesc de inghemueala de pe coridoarele vagoanelor, ca să vâre mâna în buzunarul vecinului și să-i șterpelească punga, alții așteaptă până ce adoarme călătorul, cu care se găsește singur în cupeu, și apoi îl jefuiește. S'au întâmplat chiar cazuri, de hoțul a amețit cu o doftorie pe călător, ca să-l poată jefui. Uneori îl omoară chiar. Cele mai multe furturi se întâmplă în vagoanele de clasa I și a II-a, căci în acestea călătoresc de cei cu punga mai groasă.

Nu de mult un călător de pe linia Brașov-Budapesta se trezește din somn și vede înaintea lui un om, care îi tăia buzunarul, în care își avea banii. Hoțul descoperit o ia la fugă din vagon, călătorul după el. Ca să scape, hoțul deschise ușa vagonului și sări pe linie, care avea două rânduri de șini. Tocmai atunci venia un tren din cealaltă direcție. Hoțul a fost apucat de roatele acestui tren și făcut bucăți.

x **Németh și Király,** eroitorie pentru domni Cluj, str. Kötő 5, anunță on. public român din loc și împrejurime, că au sosit stufe indigene și străine, pentru sezonul de toamnă și iarnă. Pardesii, paltoane se pregătesc pe lângă prețuri acomodate, conform model. Rugăm on. public pentru sprijinirea și mai departe. (Né 319)

ROMANUL ZIARULUI „ROMÂNUL”

NICOLAE GOGOL

Suflete moarte

(ROMAN)

Trad. de Senlor

(166)

— Urmare —

— Tată, iată Platon Mikhailovici vine să prânzească cu noi, zise Alexandru care se așezase la fereastră.

— Unde? zise Nicolae; colo, pe un cal cenușiu? Tu crezi că-i Alexandru? Haida de! el e mai gros de atât.

— Mai gros, mai puțin gros, cum îți place; dar asta-i mersul lui, e el.

— Unde, unde? strigă Peetukhof alergând la fereastră.

— Cine-i acest Platon Mikhailovici? întrebă Cicikof pe Alexandru.

— Unul din vecinii noștri, răspuse Alexandru; Platon Mikhailovici Platonof e un om drăguț.

În clipa aceasta intră în odaie un om frumos de, talie înaltă bine prinsă, ochii negri, păr blond, încălțat dela sine, în chip firesc, pe capul lui. Un tânăr mops cu un drăguț lanț de aramă, spăimântător de vigoare și de dentură, răspunzând la numele de Jarb, intră în același timp cu stăpânul său.

— Ai prânzit? zise gazda mea noului venit.

— Da.

— Atunci ai venit ca să mă năcăjești... Ce năibă vrei să faci cineva cu un om care a prânzit? Di Platonof zimbi și zise:

— Află pentru mângâierea d-tale că n'am mâncat nimic, că nu mănânc nimic, că nu mai mănânc, că nu mai am nici cea mai mică poftă de mâncare.

— Ce mai pescării am făcut! De ai vedea ce mai cergă!

— E supărător să te aud vorbind. Cum faci d-ta de ești întotdeauna așa de vesel?

— Îți voi spune, de mi-arăți de unde vine plictiseala d-tale.

— Frumoasă întrebare! plictiseala mea vine de acolo că nimic nu mă interesează, nimic nu mă mai amuzează.

— Mănânci puțin, așa-i totul. Pune-te și prânzește bine și ai să vezi deosebirea. Plictiseala asta a fost inventată. Frumoasă descoperire, pe legea mea! Altădată, aici, nu era idee de răul acesta.

— Găsești grozăvie în asta, haide, ca și cum d-ta n'ai cunoaște unutul!

— Niciodată n'am avut umbră de urit, țiu-jur; n'aș ști cum mi-aș face timp de plictiseală. Dimineața, mă deștept; bucătarul aleargă numai decât cu prânzul, apoi iau ceaiul, chestionez pe intendent, mă duc la pescuit, mă întorc ca să prânzez; abia am prânzit și bucătarul re-

apare ca să-i comand cina... Unde voiești ca să găsesse răgaz ca să mă plictisească.

În tot timpul cât dură acest dialog, Cicikof privi la tânăra boier; acesta îl isbi mult prin frumusețea sa foarte puțin obișnuită, prin talia lui fină și mlădioasă, prin frăgezimea unei tinereți perfect conservate, printr-o puritate originală de încarnație, pe care n'o contraria de fel nici cea mai mică pată de roșăță ori vre-o altă pată oarecare. Nici pasiuni, nici năcaz, nici nimic ce ar semăna a neliniște ori a emoțiuni vii, nu atinse nici una din trăsăturile lui, nu venise, printr'un semn oarecare, să se imprime pe suprafața aceasta netedă și palidă, și cel puțin să aducă puțină însuflețire. Era, lăsând la o parte un imperceptibil sentiment ironic poac, o fizionomie somnolentă.

„Imi va fi permis, domnule, să spun ție că, nici eu nu pot să înțeleg că eu o figură ca a d-ta, cineva ar putea să cunoască uritul? Înțeleg totuș că, dacă cineva are venituri neîndestulătoare până a simți lipsa de bani, ori dacă are dușmani cari să fie îndărjiți, capabili chiar de a atenta...”

— Vă rog să credeți, domnule, că, drept diversivune dela starea de apatie constantă în care mă găsesse, în care vegetez, dacă voiți, dorese adesea vre-o alarmă, fierbinte, vre-o bună cutremurare fizică ori morală... aș voi să-mi dea cineva vre-un subiect de mare mânie... dar nu, plictiselei, plictiselei fără diversivune sunt eu condamnat.

(Va urma).

CRONICA SOCIALA

Dela despărțământul Beclean al Astei.

Stimate Domnule Președinte!

Despărțământul Beclean al Asociației pentru literatura și cultura poporului român, cu ocaziunea prelegerii populare ce ați ținut în comuna dv., a înființat acolo o agentură provăzând-o cu o bibliotecă populară de a Asociației.

Agentura fiind un ram de mare însemnătate al Asociației conducătorii ei trebuind să stea în nemijocată apropiere de poporul dela sate, pe care dorim a-l lumina și a-i da o creștere treptată în cultură, reiese evident, că toată munca noastră numai așa va aduce roadele dorite, dacă conducătorii agenturilor își vor pricepe chemarea și își vor ține de datorie națională a se ocupa într'un mod cât se poate de intensiv cu luminarea poporului. Pentru aceea ne luăm voie a vă împărtăși următoarele:

I. Pentruca un popor să poată înainta în cultură e trebuință elementară, ca să fie știutor de carte. La noi însă, durere, 80% sunt analfabeți. De aceea avem datorința cardinală, să ne nizuim a învăța poporul la meșteșugul cetitului și scrisului. În senzul acesta Vă rugăm Stimate D-le Președinte să binevoiti a aranja în comuna dv. un curs pentru analfabeți adulți. Serile lungi de iarnă și toamnă, apoi Duminicile și serbătorile — când poporul nostru nu are ce și nu muncește — sunt chiar binevenite pentru astfel de lucru, pentru o astfel de ocupație. Predicați ori lăsați să se predice în biserică despre folosul cetitului și scrisului; și faceți propagandă în popor să se înscrie cât de mulți la acele cursuri. Vă rugăm apoi a raporta direcțiunii despărțământului, câți inși s'au înscris la acest curs, ca astfel să putem mijloci din Sibiu abecedare gratuite.

Să nu vă descurajeze Domnule Președinte faptul, că la început se vor înscrie puțini, pentrucă văzând cum înaintează acești câțiva și văzând foloasele ce vor trage aceștia când vor ști ceti și scrie, se vor nizu la alt an a se înscrie și ceice acum eventual șovăiesc. Inceputul cursurilor pentru analfabeți trebuie anunțat prețurii și pe actul de anunțare deasupra, la stânga să se pună un timbru de 1 coroană; textul îl alăturăm.

2. În serile lungi de toamnă și iarnă, mai ales în Duminică și serbatori să țineți pentru popor sezători literare, unde să se predeie ori să se cetească părți din agronomie, din igienă, din istorie, stupărit, vierit, grădinărit, comerciale, drept, piese cu conținut religios moral, poezii și tot ce-l poate interesa și din ce poate trage ceva folos material ori moral țărânul nostru.

Sezătorile aceste trebuie apoi induse în un protocol unde să fie rubricat anul, luna, ziua, când s'a ținut sezătoarea ori conferința, numele conferențiarului ori al cetitorului, subiectul conferinței și câți inși au fost de față la conferință.

3. Scopul fundamental acum la începutul activității despărțământului nostru trebuie să ne fie căștigarea cât mai multor membri, atât ordinari, cât mai ales ajutatori. De aceea Vă rugăm Domnule Președinte, ca să faceți tot posibilul pentru a înmulți numărul acolora, cari sunt sub scutul binefăcător al Astei, să explicați memirea, rostul Asociației spunând, că cu acele 2 coroane, cât plătesc pentrucă sunt membri, de abia reîntorc o părticică din cheltuiala cu care este împreună editarea cărților ce le capătă, cu ajutorarea școalelor multe, cu ajutorarea dată ca stipendii elevilor de meserii și școli etc. Lista membrilor și taxele să le expediați direcțiunii despărțământului în Beclean în fiește care an în luna Ianuarie, iar dacă

oarecineva se înscrie ca membru în decursul anului, atunci taxele să se trimită cu numele membrilor directorului despărțământului.

4. Pentru administrarea bibliotecilor populare ale agenturilor ne luăm voie a Vă împărtăși următoarele:

a) Fiindcă scopul bibliotecelor dela agenturi este: răspândirea cunoștințelor folositoare de orice ram al activității omenești, apoi dezvoltarea gustului de cetit la poporul nostru de aceea să se pună gratuit la dispoziția poporului știutor de carte, fără considerare dacă cineva e membru ori nu al Asociației.

b) Fiecare agentură se va îngriji să-și înmulțească biblioteca cu cumpărarea cărților folositoare, chiar de aceea pentru acest scop să se aranjeze în decursul iernei serate literare, concerte, petreceri populare, din al căror venit apoi să se formeze un fond special pentru sporirea bibliotecii. Procurarea cărților o provăd comitetele cercuale după un plan și cu un scop determinat (§ 6 din statute). N'au loc în biblioteca populară scrieri, cari propagă idei ireligioase ori imorale, socialiste, antidinastice și anticonstituționale.

c) Biblioteca populară să fie provăzută cu iverant, unde au să fie înșirate toate cărțile, cari constituiesc biblioteca, cu indicarea autorului, a titlului cărților, a locului și anului tipăririi, a numărului volumelor și toate cărțile trebuie să poarte sigilul despărțământului.

d) Privitor la împrumutarea cărților din biblioteca populară sunt de observat următoarele reguli:

I. Biblioteca populară stă deschisă în timpul fixat de agentura comunală.

II. Nime nu poate împrumuta deodată mai mult, decât o carte.

III. Cărțile se dau din bibliotecă pe lângă revers, care însă se restituie la primirea cărții.

IV. Nime nu poate ținea la dânsul cartea mai mult de 14 zile fără invoirea bibliotecarului.

V. Pentru înapoierea cărții în starea, în care a fost primită, este răspunzător cetitorul, care a împrumutat cartea din bibliotecă; el este dator a recompense orice deteriorare a cărții împrumutate (§ 14 punct din statute).

VI. Ceice strică ori murdăresc cărțile împrumutate au să rebonifice dauna cauzată și în caz de repetire își pierd dreptul de a mai împrumuta cărți din biblioteca populară (§ 14 punct F, din statute).

VII. Pentruca cărțile să nu fie atât expuse la stricăciune și murdărire să se compacteze toate cărțile din banii ce vor incurge la prima petrecere populară aranjată în scopul agenturii.

5. Președintele agenturii e îndatorat, conform §. 8. din statute, ca în fiecare an, cel mai târziu până în 15 Decembrie st. n. să raporteze comitetului cercual ori directorului: a) Despre numărul membrilor; b) despre starea bibliotecii populare, arătând din câte volume constă ea, câți inși s'au folosit de ea, cari cărți au fost împrumutate. Acest raport să se trimită în tot cazul până în 15 Decembrie fără a aștepta provocare, care e împreună cu cheltuieli și mult lucru de birou. În raportul acesta să se spună, ce a muncit agentura, câte sezători literare, câte prelegeri populare, concerte ori alte afaceri (instruarea practică în pomologie, în vierit, în stupărit, etc.), a ținut agentura pentru binele și înaintarea poporului nostru. Din aceste date are apoi să-și facă directorul raportul la comitetul central.

Aceste vi-le punem ca datorie sfântă la inima D-voastră Domnule Președinte, ca așa lucrând fiecare din noi cu zel și sârguință, inspirați de dragostea caldă ce trebuie să avem pentru bietul popor al nostru rămas așa de îndărăpt

în cele culturale și cele economicești, ne vom implini în modul acesta nu numai o datorie ce avem ca fruntași ai acestui popor, ci și o faptă apostolică de luminători, la al căror glas de trezire va deveni cu încetul poporul nostru conștiu de sine și cu timpul înșirat între popoarele, cari să numesc culte și fruntașe.

Dela direcțiunea despărțământului Beclean al Asociației pentru literatura română și cultura poporului român.

Dr. Iulian Chitu,
director.

ECONOMIE.

„Ajutorul” institut de credit și economii Șeica-mare. Convocare. Domnii acționari ai institutului de credit și economii, societate pe acții „Ajutorul”, se invită prin aceasta, conform §-lui 16 din statute la adunarea generală extraordinară, ce se va ținea în Șeica-mare, în 1 Decembrie st. n. la 3 ore p. m. în localul institutului.

Obiectele: 1. Deschiderea adunării generale, constituirea acționarilor prezenți și a plenipotentelor. 2. Modificarea statutelor. Domnii acționari, cari doresc a participa la adunarea generală, în senzul §-lui 17 din statute, sunt rugați a-și prezenta acțiile, eventual dovezile de plenipotențe, cel mult până în 28 Noembrie l. c. la centrală în Șeica-mare, filiala din Mediaș agentura din Vale și la „Poporul” din Săliște. Șeica-mare, 6 Noembrie 1912. — Direcțiunea.

Bibliografie.

A apărut: *Nova revistă română*. Director: C. Rădulescu-Motru. Noutăți: Parlamentul apărării naționale. — Numirea Regelui Carol ca Feldmareșal al armatei rusești. Actuale: I. Rădulescu-Pogoneanu: Războiul balcanic și interesele României. Sociale: N. Ștefănescu-Iacint: Cauzele războaielor moderne. I. Nisipeanu: Curiozitatea ca fenomen social. Literatură: Riria: În Cumpănă (versuri); Theodor C. Solacolu: Cântecul Lebedei (cu un desen de Adrian Maniu). Em. Casteli: Atavism (versuri după Jean Rameau). Cronica artistică: Udrea: Expoziția Nicolae Vermont (cu opt ilustrații). Cronica militară: Gheorghe V. Haneș: Un imn baionetei! Insemnări: Formulele colaborării conservatoare. — Educația prin sine însus. — Imperativul energetic. — Învățați cari cugetă cu capul vecinului. — Noțiunea de drept. *Revista revistelor*: Natura. — Sezătoarea. — Economia Națională. — Sezătoarea Săteanului. — Aesculape. — Memento.

La *Librăria Tribuna* se află de vânzare: *Napoleon în Rusia*. Biblioteca Flacăra Nr. 13 a 80 fil. + 5 fil. porto.

POȘTA REDACȚIEI.

Diui A. T. Ziarele mai mari cari au intrare liberă sunt: *Seara*, *Ordinea*, *Voința Națională*, *Conservatorul* și *Actiunea*.

POȘTA ADMINISTRATIEI.

„Ghiocel”, Oravița. Am primit 40 cor. în abonament. Mai 16 cor. aveți de plătit. Eugen Dredean, Tartolt. Am primit 7 cor. abonament până la 31 Octombrie 1912. Ioan Moga, Șemniț. Încă 7 cor. pe 1912.

Redactor responsabil: **Constantin Savu.**

Institutul: **str. Magyar nr. 26.** Institutul de primire: **str. Weitzer János (vis-à-vis de poșta centrală).**

Roagă binevoitorul sprijin, proprietarul:
Knapp Sándor.

[Ka 429-56]

Nou institut de văpsitorie, curățire și spălătorie cu aburi.

▲due la cunoștința on. public, că am deschis

un institut modern de văpsitorie, curățire și spălătorie cu aburi

în ARAD, colțul străzii Weitzer János.

OMEGA

sunt cele mai bune și mai precise oroloage.

Se capătă la toți ceasornicarii mai de seamă. (Du345-12)

Instiintare.

Aduce la cunoștința on. public din Arad și provincie, că am deschis în ARAD, str. Luther Márton nr. 1, o spălătorie de albituri și curățătorie chimică. Lucru prompt și mulțumitor. Roagă binevoitorul sprijin: Szálas József, curățitor (Sa 501-10)

Manuale folosite și noi

pentru toate institutele de învățământ precum și hârtie și revizite de scris se capătă cu prețuri ieftine la librăria **Fichler Sándor**, Arad Piața Libertății (Szabadság-tér) nr. 1. (Pi 807-100)

Aviz.

Avem onoare a aviza mult onorații noștri mușterii cât și onoratul public, căci în magazinul nostru de ghete se poate cumpăra tofelul de ghete după moda cea mai nouă pentru domni, dame și copii cu cele mai modeste prețuri. Toate ghetele sunt fabricatul nostru propriu de mână, din cel mai bun material.

Vă rugăm a încerca și vă veți convinge. Cu stimă: Asociațiunea pantofarilor (Aradi Gzipészek Termelő Szövetkezete) ARAD, Szabadság-tér n-ru 14 „La clzma roșie”. IUSTIN OLARIU, director executiv. A 521-25.

VINURI vechi și noi de vândut.

Adresațivă cu toată încrederea la proprietarul de vii din Siria (Világos) **Petru Benea**, căci Vă trimite numai vinuri bune, curate și pe lângă prețurile cele mai moderate. **Vinuri vechi:** Vin alb 72 fil. — Rizling 82 fil. — Roșu 92 fil. — Siller 68 fil. — Carbenet 1 K. **Vinuri noi:** 62-66 fil. Rachiu de treve 1 cor. 80 fil. — Rachiu de treve (comină) specialitate 2 cor. 20 fil. — Rachiu de drojdii 2 cor. 40 fil. Vinul să expediază cu rambursă dela 50 litri în sus sub îngrijirea mea proprie. Vase dau împrumut pe timp de două luni. Pentru Calitatea vinului garantez. Be 827 **Petru Benea** propr. și neg. de vinuri **Világos** (Arad m.)

Mașini de cusut SINGER biciclete gramofone plăci

mai ieftine se pot căpăta la **Habán József** műszerész (mechanic) (Ha 200-60) Budapesta, VII. Almásy-tér 14 Catalog de prețuri ilustrat se trimite gratis. Corespondență în limba germană și maghiară. **Reparări execută ieftin.**

Bereczky Zoltán

atelier de croitorie pentru domni Cluj—Kolozsvár. In colțul străzilor Untó și Rozsa.

Magazin permanent de materii din țară și străinătate pentru toate sezoanele. Comandele din provincie se execută prompt. E suficient a se trimite o haină croită :: bine :

(Be 157-60)

ILIE BURA

lăcătuș artistic și pentru zidiri, BISERICA-ALBĂ Str. Orșova Nr. 4 (casa proprie).

(Bu 110-60)

Primește ori-ce lucrări de bransa aceasta precum: strângerea cu fer a zidurilor, pregătirea de porți și garduri de fier, balcoane, trepți, îngrădiri de morminte, cămine și cuptoare etc. executate artistic și prompt. Primește totodată spre efectuare tofelul de reparaturi atingătoare în bransa aceasta pe lângă prețuri ieftine și serviciu punctual.

Cea mai ieftină sursă de cumpărat!!

Am onoare a aduce la cunoștință on. public din Arad și provincie, că în atelierul propriu țin cele mai moderne ghete pentru bărbați, — femei și copii. Principiul meu este: ghetele din magazinul să fie pregătite din materialul cel mai bun. Ghete de babrică nu țin deloc în depozit. Execuție după măsură, cu prețuri ieftine La comenzile din provincie e suficient a se trimite desemnul piciorului. Rog on. public să se convingă despre execuția elegantă, durabilitatea și ieftinătatea ghetelor executate în atelierul meu.

Roagă binevoitorul sprijin: atelier de ghete **Gara Miklós** pentru domni și femei ARAD, strada Hunyadi n-ru 3.

Iohann Gensthaller

giuvaergiu și ciasornicar

în Orăștie Szászváros. Filială în Szászsebes.

Vânzare de juvaere, de aur și argint și ceasornice pe lângă garanție și prețuri moderate. — Se fac orice reparaturi de juvaere și ceasornice de aur, repede, precis și ieftin. Serviciu conștiințios. G 134-62

Prăvălia românească

de coloniale și delicatose a lui

George Ștefu

din Arad, strada Deák Ferenc 7. (în față cu „Librăria diecezană”) are

Telefon pentru oraș și provincia: Nr. 881.

(Se 549-10)

In atenția pomicultorilor!

Ofer altol de pruni bosniaci ca »Balkanska Carica« (Regina balcanului) și »Kraljica Bosne« (Regina Bosniei). — Altoiul de 2-3 ani cu coroană admirabilă e cel mai bun din diferitele soiuri de pruni. Poama e foarte mare, esceptional de dulce și foarte gustoasă. Se coace spre sfârșitul lui August, când se poate folosi ca deesert, pentru uscat, la fabricarea țuicel și a sligovițului. — Prunii mei nu sufer de căderea frunzelor, (Polystigma rubrum) ca de regulă alte soiuri la cari în mijlocul verii cade frunza, pricinuind stricarea poamei. Acest soi a fost premiat în diferite rânduri, cu premiul întâi din partea guvernului. A fost premiat la expoziția milenară din Budapesta 1896 și la expoziția din Viena 1897 cu medalie de aur, la expoziția internațională din Paris 1900 cu medalie de argint și în fine la expoziția regnicolă din Bosnia și Erțegovina ținută la Sarajevo iarăși cu medalie de aur. — Pentru calitatea prunilor garantez

Sava T. Kojdić, K 500, mare proprietar în Brečka, Bosnia.

MAȘINI pentru industria cimentului,

Fabrică pentru țevi de ciment, presă pentru table de ciment și aranjează fabrici complete din ciment Hazai fémlemez és cementgyári gépgyár r.-t. BUDAPESTA, VI., Reiter Ferencz-u. 66. TELEFON: 93-13.

(Ha 140-120)

Premiat la a. 1902 din partea expoziției Industriale din Becicherecul-mare.

BERBERSZKI MIKLÓS păpușar, (Be 30-70) — Nagybecskerek. —

Liferează în țară și străinătate păpuși de piele, păslă, mătase și catifea, pentru bărbați, dame și copii cu prețurile cele mai ieftine. Serviciu prompt. — Catalog trimis gratuit. — Revizătorilor li-se dă rabat.

(Ba 116-280)

Gustați
Berea **SLEPING-car**
din fabrica „Bragadiru“.

D. CEPENARIU

croitor pentru domni
Bistrița str. Lemnelor 41.

Magazin permanent de specialitate de materii veritabile engleze, cari satisfac și gusturile celor mai moderne.

Haine și pardesii

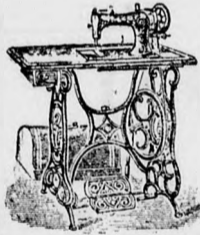
pentru domni după croiul cel mai nou ::

Ce 193-30

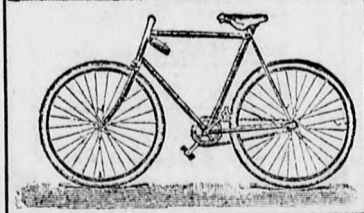
Atelier mecanic și electrotehnic.
Beregszászy Antal Z.
Vârșeț-Versecz str. Deak Ferenc nr. 10.

vis-à-vis de biserică românească

Execută totfelul de lucrări în branșa aceasta și anume mașini de cusut, biciclete, gramofone, aparate pentru cinematografe, aparate fotografice, instrumente speciale și brevete, precum și introducerea curentului electric și rețea telefonică, — cu prețuri ieftine.

Serviciu prompt și conștiințios.

Ba 375-30

Un milion altoi de viie

din soiurile cele mai distinse pentru vin și masă. — Viță americană cu și fără rădăcină și ochiuri pentru altoi din toate soiurilor se află de vânzare la pepinăria Domnului românesc din Babalna lângă Orăștie a cărui proprietar e Dr. Aurel Vlad.

Fiind pepinăria noastră bine îngrijită n'a fost atacată de peronosporă, altoii sunt foarte frumoși și dezvoltati la perfecție.

Pentru viță liferată din pepinăria noastră, garantăm că soiurile sunt curate după cum sunt notate în catalog.

Fiecare viticultor și proprietar de viie să se adreseze cu toată încrederea pentru altoi de viță trebuincioși la jos semnată administrație fiind asigurat că vor fi serviți conștiințios, solid și prompt.

La cerere să trimită gratis și franco catalogul despre altoi de viie cu prețuri și cu îndrumări practice pentru plantarea și lucrarea nouelor vii. Se primesc băieți de români la cursurile practice pentru altoi, de viță. Condițiunile de primire la cerere se vor trimite.

Administrația „Domeniului din Babalna“

(A 589)

Babalna (u. p. Szászváros).

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI.**SITUAȚIUNE SUMARA.**

1911.		1912.	
22 Octombrie		13 Octombrie	20 Octombrie
ACTIV			
221 789 802	{ 159 831 802 Rezerva metalică aur 161 757 142 61 958 000 „ trate aur 65 745 305 }	228 210 688	227 502 447
274 798	Argint și diverse monete	488 341	495 876
173 732 520	Portofoliu român și străin	187 247 842	174 897 080
18 486 609	{ *) Impr. pe ef. publice 11 681 100 „ în cont curent 12 711 839 }	22 238 586	24 392 939
11 934 111	Efectele Capitalului social	11 999 854	11 949 854
17 696 577	Efectele fondului de rezervă	17 425 877	17 416 877
4 227 621	„ fond. amort. imob. mob. și mașin. de imprim	4 165 821	4 165 821
6 059 004	Imobile	6 280 332	6 286 492
779 365	Mobilier și mașini de imprimerie	820 159	820 159
718 533	Cheltuieli de administrațiune	701 152	835 546
114 448 850	Depozite libere :	110 673 345	110 320 895
25 167 930	Conturi de valori	84 522 045	31 230 292
74 571 594	Conturi curente	77 618 472	94 562 854
669 887 314		702 342 509	704 876 582
PASIV			
12 000 000	Capital	12 000 000	12 000 000
30 763 062	Fond de rezervă	32 558 931	32 778 965
4 614 728	Fondul amort. imobili. mobil. și mașin. de imprim.	4 888 896	4 910 526
470 737 830	Bilete de bancă în circulațiune	486 461 900	482 859 320
2 446 952	Profit și Pierdere	3 035 011	3 035 011
1 553 194	Dobânzi și beneficii diverse	2 334 775	2 527 391
114 448 850	Depozite de retras	110 673 345	110 320 895
33 322 698	Conturi diverse sold	50 389 651	56 444 474
669 887 314		702 342 509	704 876 582

Secontul 6%.

*) Dobânda 6%.

Folosește Doamnă**„Crema Margit“ a lui Földes**
ca fața să-ți fie curată, tineră și plăcută

„Crema-Margit“ este materia cea mai plăcută de înfrumusețare a doamnelor din elită și este cunoscută în toată lumea. Putere neîntrecută, stă în compunerea ei norocoasă, pielea o întinereste și rezultat favorabil se poate vedea în decurs de câteva ore. Deoarece „Crema-Margit“ o imitează și falsifică, Vă rugăm a cere numai în cutii închise cu marca originală, pentru că numai pentru aceia își ia orice răspundere fabricantul. „Crema-Margit“ e nestricăcioasă, nu conține untură, compoziție neamestecată, care în străinătate a produs mare senzație.

Prețul 1 cor. ◀ Săpun Margit 70 fil. ▶ Pudra Margit 1.20 cor.

FABRICA:

Laboratoriul lui Földes Kelemen

(Fo 225-100)

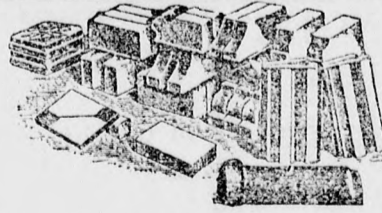
A R A D.

(Bo 423-)

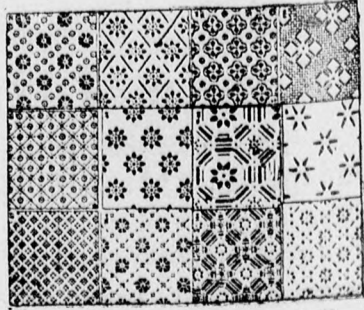
Bozsó Mátyás

fabrică de ciment și întreprindere de zidire

Alba-Iulia (Gyulafehérvár)

Execută : padinentări de terazzo, — granit, — mozaic, — beton, — cheramit și — mozaic: precum și canale de beton și fundamente pentru mașini, lucrări de ciment și beton, iesle, fântâni arteziane și basenuri, poduri etc. cu prețuri moderate ; serviciu prompt.

ATELIERUL
DE FOTOGRAFIAȚ
A LUI

Cl 136-60

Csizhegyi Sándor

Gluj-Kolozsvár, piața Mátyás király-tér nr. 26.
(Lângă farmacia lui Hintz).

Aci se fac și se măresc cele mai frumoase fotografii deasemenea acvarele, picturi în olei, specialități în pânze ori mătase, cari prin spălare nu se strică. La firmă fiți cu băgare de seamă să n'o confundați, Cluj (Kolozsvár), Piața Mátyás király-tér nr. 26, lângă farmacia lui Hintz, — Referindu-vă la acest ziar veți avea favor în prețuri.

Cel mai mare magazin de blănărie

Stefan I. Radak

Vârșet-Versecz str. Székhez 3. Telefon 155.

Își recomandă în atenția on. public din localitate și provincie bogatul său asortiment de blănărie cu prețurile cele mai convenabile. Articole de fabricație proprie; mantale de blană, blane de călătorie, manșoane, boare, căciuli pentru domni și doamne, ultima modă și lucrute cu gust. Prețuri ieftine. Primește orice lucrări de blănărie pentru prefacere, câptuire, câptușirea și colierea mantalelor. Serviciu prompt și conștiințios.

Numai marfă bună și execuție de I-ul rang. (R 374)

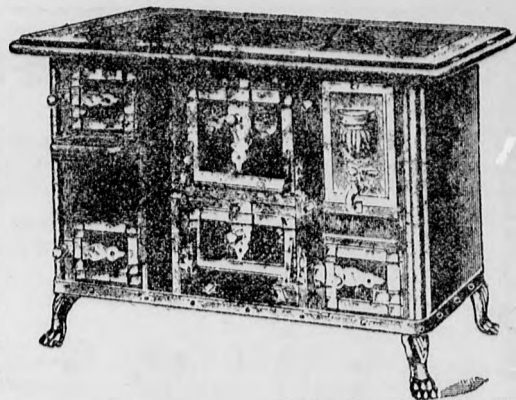

Dacă voți să aveți
**o vatră buna
de fier** (Sparherd)

și un

grătar elegant și ieftin

să vă adresați atelierului electric de încălzire a lui

Franz Junginger

TIMIȘOARA - GATE (Temesvár-Gyv.) Szigongasse 2

Depozit de vetre de fier gata. Catalog de prețuri gratis și franco. (Ju 172-30)

INSTIINȚARE.

Aduc la cunoștința on. public și a stimaților mei pretini, că am preluat

ospătăria „48” din Arad, str. Kossuth nr. 39

(Bo 512-10)

și o voi conduce singur mai departe. Vinuri excelente de podgorie, bere proaspătă, mâncări calde și reci, prețuri moderate, serviciu conștiințios. — Vipt lunar în local și acasă. Roagă binevoitorul sprijin, cu stimă:

Bózsa József ospătar.

(Po 445-)

Prețuri foarte ieftine!

Prăvălie de biciclete, mașini de cusut și arme, precum și accesorii se vând cu prețuri originale de fabrică la

Pollinger Mihály

atelier special de reparaturi

Timișoara-Fabric (Temesvár-Gyv.) Széna tér nr. 8.

Execută totfelul de lucrări, reparări și transformări în bransa de mai sus. Serviciu prompt. Garanță. Mașini de cusut și aee pentru gramafone excelente. Serviciu prompt și conștiințios.

Ultoi de vie!

Cereți imediat printr'o cartă poștală și veți primi în mod gratuit noul catalog ilustrat

despre vițe de vie și vinuri de deal dela proprietarii cei mai mari și mai renumiți colonie de viță de vie, și școală de vițe de vie.

GYÖRGYEVICH și LAKATOS,

MARI PROPRIETARI DE VIE

SZÉKELYHID, (comitatul Bihor.)

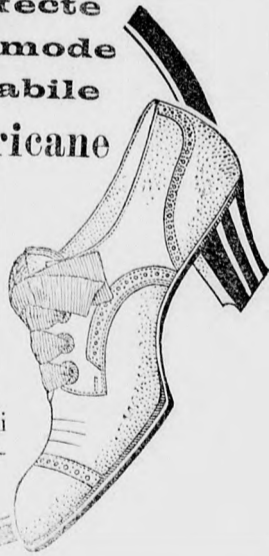
(Bo 418-)

THE VERA.

American Shoe
Cele mai perfecte
Cele mai comode
și mai durabile
ghete americane

Gesetzlich geschützt

din timpul modern pentru dame, domni și copii se află numai în asortimentul prăvăliei de ghetă, pălării și articlii de modă pentru bărbați alui

Made by
Rice & Hutchins
Boston, Mass. U.S.A.

BUCHSBAUM és T-sa

ARAD. Telefon 442.

Cereți prospect!

(Bu. 233)

P. T.

Aduc la cunoștință mult stim. Doamne că mi-au sosit în depozit cele mai noue pălării elegante de velour, catifea, plisă și de păslă (Filz.). Recomand în atențiunea binevoitoare depositul meu de pălării asigurând de un serviciu conștient și foarte ieftin. Am în depozit și pălării de doliu.

Cu stimă: (L. 526—)

Lázár Cz.

Salon de pălării pentru doamne

ARAD, piața Andrássy-tér.

In atențiunea damelor!

Primul atelier de corsete vieneze

IOSEFINA (BI 115-30)
BINDER
LUGOJ, str. Bonaz nr. 13.

Pregătește pe lângă garanția, după ultima modă **corsete dinainte drepte**, cari lasă liber stomacul, dar nu exerciază nici o apăsare asupra corpului, cu toate aceste apasă în jos abdomenul.

Mare magazin de corsete și legătoare pentru șolduri, legătoare pentru piept și legătoare pentru ținerea dreaptă a corpului.

atelier pentru pregătirea corsetelor!

Să se grijească pentru adresa corectă!

Cel mai convenabil atelier din sudul Ungariei.

Dacă voiți să cumpărați

Tea și rum fin

să vă adresați firmei

VOJTEK și WEISZ

in ARAD.

TEA:

	Cor.
1 pachet mixtură f. fină	—50
1 " " " "	1—
1 " " " "	2—
1 " " " " fină 1/4 klg.	2 50
1 " sfărmături fine	—40
1 " " " "	—80
1 " " " " kg.	7—
1 " POPOFF nr. 4	7—
1 " " " " 6	5 50
1 " " " " 8	4 50

RUM:

	Cor.
1/2 litru „Hungaria”	1 10
1 " " " "	2 20
1/2 " „Jamaica II”	1 30
1 " " " " II	2 60
1/2 " " " " I	1 80
1 " " " " I	3 60
1/2 " " " " fortior	2 70
1 " " " " "	5 40
1/2 " " " " antiqu	3 70
1 " " " " "	7 40

Comenzile făcute cu poșta se expediază prompt.

(Vo 506—)

Cea mai veche prăvălie de mașini de cusut din Ungaria-de-sud.

REINHOLD ZOLLER mecanic

Biserica-abă—Fehértemplom, str. Schiller (lângă „Burg”)

Fond. în anul 1880. Telefon nr. 46. Premiat în Timișoara în anul 1891.

Recomandă marele său magazin de mașini de cusut pentru case precum și pentru ateliere; mașini de cusut speciale pentru blanări, mănșeri etc.

BICICLETE,

cele mai noi modele 1812. Helicul-Premier. Kayser etc. Garnituri pentru biciclete, clopoșele, lampe, cornete, ținător de săbii, pompe în totă mărimea, etc. etc.

GRAMOFONE;

Pathée cu marca „Engel” Automate statif.

PLĂCI

Pentru gramofone în orice limbă din Monarhie. Noutăți.

Pentru plățire în bani gata și'n rate.

Cel mai bine aranjat atelier pentru reparaturi. Executare excelentă.

Garanță. Rugând binevoitorul sprijin, sunt

Cu stimă:

Reinhold Zoller,

mecanic.

(Zo 209-44)

Dacă suferi în dureri de stomac,

dacă ești lipsit de apetit, dacă ți-e rea mistuirea sau dacă ai dureri cari provin din aceasta, cum sunt dureri de dinți, sgârșiri, arsuri, apăsare, în stomac, iritație de vomare, greață, răgăieș, etc. folosește:

Purgativul de fier (epehajtó) de Rozsnyai,

care e cel mai bun mijloc pentru vindecare în vreme scurtă, chiar și în cele mai neglijate cazuri de boală.

O sticlă costă 40 fleri; o duzină 4 coroane 80 fleri.

Se capătă la singurul preparator

Farmacia

ROZSNYAY M.

A R A D.

(Ro 227-104)

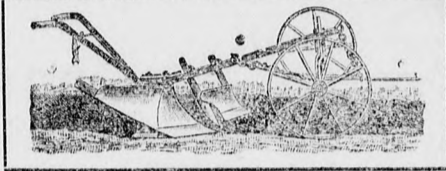
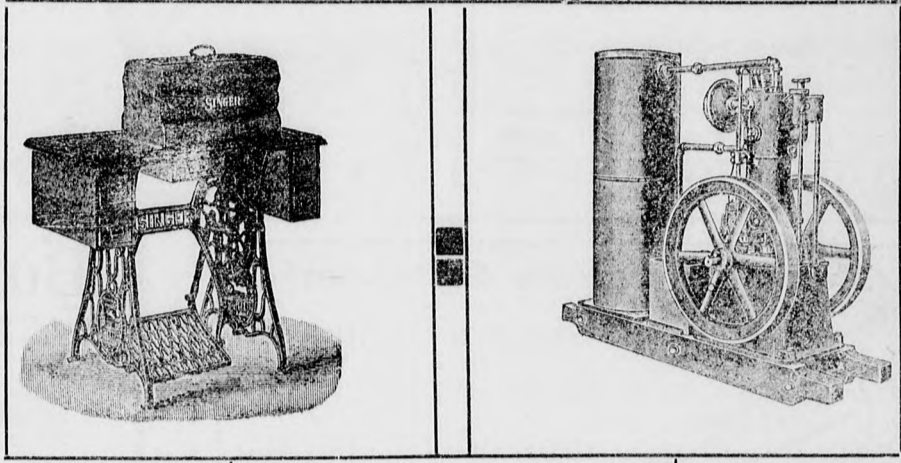
MAXIM I. VULCU

FABRICANT ȘI NEGUȚĂTOR DE MAȘINI

ARAD, Strada Fábrián László n-rul 5-6. Telefon nr. 608.

Atrag atențiunea on. public asupra marelui meu magazin de totfelul de mașini agricole cum sunt: mașini de sămănat, treerată, pluguri grape, preșuri, și mori de struguri, mașini de cusut.

Mai departe reconstruez tot felul de Locomobile să umble singure.

Capital social Cor. 1.200.000.

Telefon nr. 188.

Post sparcassa ung. 29,349.

Banca generală de asigurare

societate pe acții în
Sibiu — Nagyszeben.

este prima bancă de asigurare românească, înființată de institutele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii:

PARTENIU COSMA, DIR. EXECUTIV AL „ALBINEI“ și PREZIDENTUL „SOLIDARITĂȚII“.

„Banca generală de asigurare“ face tot felul de asigurări, ca asigurări contra focului și asigurări asupra vieții în toate combinațiunile. Mai departe mijlocește: asigurări contra spargerilor, contra accidentelor și contra grindinei.

Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare“ le face în condițiunile cele mai favorabile.

Asigurările se pot face prin orice bancă românească, precum și la agenții și bărbaii de încredere ai societății. — Prospecte, tarife și informațiuni se dau gratis și imediat. — Persoanele cunoscute ca acvizitori buni și cu legături — pot fi primite oricând în serviciul societății.

„Banca generală de asigurare“ dă informațiuni gratuite în orice afaceri de asigurare fără deosebire că aceste afaceri sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cel interesat să se adreseze cu încredere la:

„Banca generală de asigurare“ DIRECȚIUNEA: SIBIU—NAGYSZEBEN (CASA „ALBINA“).
AGENTURA PRINCIPALĂ PENTRU COMITATUL ARAD, BÉKÉS, CSANÁD, BIHOR, TIMIȘ, TORONTÁL, CARAȘ-SEVERIN Arad str. Lázár Vilmos nr. 2. Telefon nr. 850.
(Ba 240 - 158)

(Bo 38-52)

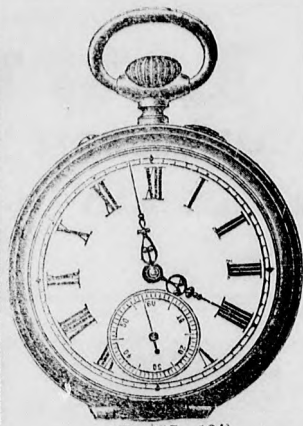
Premiat cu diplomă dela corp. meseriașilor.

Botházy László,

sculptor și întreprinzător de beton și piatră de artă, depozit de nisip. Nagyvárad, — Erzsébet-utca.

Primește ori-ce lucrări ce se refer la bransa mea precum lucrări la edificii și cripte cu diferite expoziții, de piatră și marmoră, apoi cruci, monumente, etc. — Lucrez în beton cu mare pricepere, precum caldărâm de beton, canale, poduri de beton cu fier, table de ciment, bazine de asfalt. Trimit desennu și catalog. — Voiesc să atrag atenția on. public prin lucru bun și prețuri ieftine. **Liferez pietri și nisip în cant. mare.**

(Ba 147-104)

Cele mai bune

**orologie
juvaericeale**

atât pe bani gata, cât și în rate pe lângă **chezășie de 10 ani** și prețuri ieftine, livrează cea mai bună prăvălie în întreaga Ungaria

Brauswetter János

orologer în SZEGED

CATALOG CU 2000 CHIPURI SE TRIMITE GRATUIT.

Notez că numai aceia vor primi catalogul gratuit cari îl cer cu provocare la ziarul „Românul“ (adecă scriu că a cetit anunțul în „Românul“). Corespundențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

Noutăți de ghete de toamnă.

Ghete de prima calitate, cu marca Salamander, pentru domni și doamne

Coroane 16-50 și 20-50.

Magazin special WEINBERGER JANOS

Ve 347-156 **magazin de ghete****ARAD****TIMIȘOARA**

bulev. Andrassy nr. 20

(Temesvár) Cetate-Belváros, Hunyadi-u. nr. 10.

Bordi András, blănar

ORAȘTIE (Szászváros) Ország-ut nr. 14.

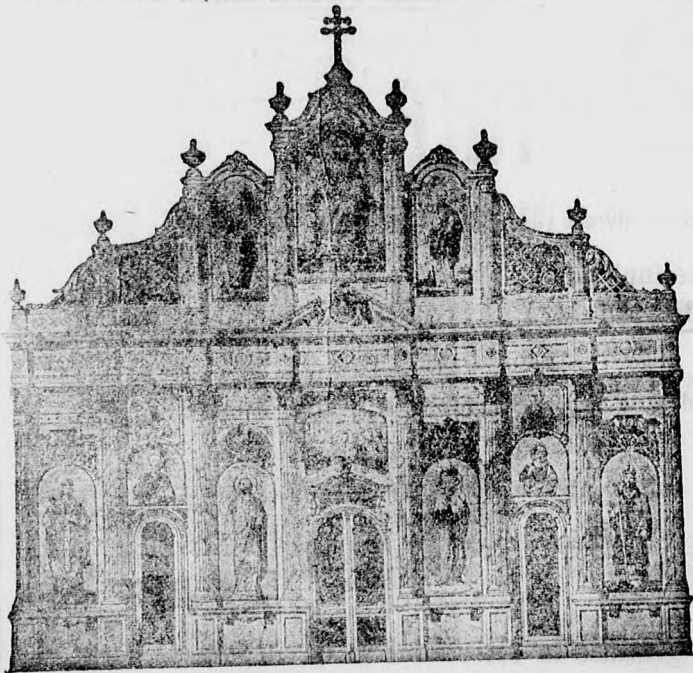
Își recomandă în atenția on. public din localitate și provincie bogatul său asortiment de blănărie cu prețurile cele mai convenabile. Articole de fabricație proprie; mantale de blană, blană de călătorie, manșoane, boare, căciuli pentru domni și doamne, ultima modă și lucrate cu gust. Prețuri ieftine. Primește orice lucrări de blănărie pentru prefacere, căptuire, căptuirea și colierea mantalelor. Serviciu prompt și conștiințios. Numai marfă bună și execuție de I-ul rang.

(Bo 465—)

Schmidt János sucesor Schmidt Ferencz

institut pentru ridicarea altarelor în

Budapesta, Köbányai-ut 53.

Pregătește: altare, amvoane, cripte, statui sfinte și întregul aranjament bisericesc, în orice stil, conform pretenziunilor artistice și pelângă prețuri convenabile. Se recomandă ca specialist, de München la renovarea altarelor vechi. Planuri și cataloage trimite gratuit precum și primirea muncii o face pe speșele sale proprii.

Prețuri moderate.

Condiții favorabile de plată.

(St 160-60)

Sticlar pentru zidiri și portaluri

(magazin de table de sticlă și de oglinzi).

Execut lucrări pentru zidiri noi, sau totfelul de reparări prompt și cu prețuri ieftine. Expediez ieftin rolete mecanice de pânză și trestie pentru ferestri

(Fi 226-50)

FRIED FERENCZ

ARAD, strada gróf Apponyi Albert nr. 15-16.

TELEFON 909.

TELEFON 909.